TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

VỀ NÔNG NGHIỆP, NÔNG DÂN, NÔNG THÔN

GS.TS. NGUYỄN NHƯ Ý (Chủ biên)

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

GS.TS. NGUYỄN NHƯ Ý (Chủ biên)

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

VỀ NÔNG NGHIỆP, NÔNG DÂN, NÔNG THÔN

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

TUYỂN CHỌN VÀ BIÊN SOẠN

Nguyễn Như Ý (*Chủ biên*)
Trần Chí Đạt
Nguyễn Thị Lê

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Xưa dân ta có câu: "*Dĩ nông vi bản*". Năm 1946, Bác Hồ nói: "*Nước ta là một nước sống về nông nghiệp. Nền kinh tế của ta lấy canh nông làm gốc*". Nghị quyết 13 của Đảng mới đây khẳng định: Nông nghiệp là trụ đỡ nền kinh tế.

Như vậy, từ đời xưa cho chí đời nay, nông nghiệp vẫn có một vai trò, vị trí đặc biệt đối với sự tồn tại và phát triển của xã hội Việt Nam. Điều này được thể hiện rất đặc sắc trong tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về nông nghiệp, nông dân và nông thôn ở Việt Nam.

Thực hiện nhiệm vụ của "Chương trình Sách quốc gia năm 2023" do Lãnh đạo Bộ Thông tin và Truyền thông giao, Nhà xuất bản Thông tin và Truyền thông phối hợp với GS.TS. Nguyễn Như Ý (Chủ biên) tuyển chọn, biên soạn và xuất bản cuốn sách "***Tư tưởng Hồ Chí Minh về nông nghiệp, nông dân, nông thôn***", nội dung cơ bản là:

1. Khẳng định vai trò, vị trí của nông nghiệp, nông dân, nông thôn trong tiến trình phát triển xã hội Việt Nam.

2. Muốn nông nghiệp, nông dân, nông thôn tiến bộ, phát triển phải thay đổi quan hệ sở hữu ruộng đất, đưa ruộng đất về tay nông dân.

3. Cải cách ruộng đất là một cuộc cách mạng lớn ở nông thôn.

4. Tổ đổi công, hợp tác xã nông nghiệp là con đường đưa nông nghiệp, nông dân, nông thôn Việt Nam tiến lên.

5. Cải tiến kỹ thuật canh tác là khâu then chốt đưa nông nghiệp Việt Nam đạt năng suất cao, tiết kiệm thì giờ giảm sức lao động cho nông dân.

6. Vai trò của người cán bộ trong tổ chức và quản lý sản xuất nông nghiệp ở nông thôn.

7. Ý tưởng về xây dựng làng kiểu mẫu.

8. Tết trồng cây.

Trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc!

NHÀ XUẤT BẢN
THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

1. VAI TRÒ CỦA NÔNG NGHIỆP ĐỐI VỚI XÃ HỘI VIỆT NAM

Nông dân ta là một lực lượng sản xuất rất to lớn, đồng thời là một lực lượng cách mạng rất to lớn.

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với các anh hùng và chiến sĩ thi đua nông nghiệp (27/5/1957)

1. Vì sao phải tổ chức dân cày?

Nước ta kinh tế chưa phát đạt, trong 100 người thì đến 90 người là dân cày. Mà dân cày ta rất là cực khổ, nghề không có mà làm, đất không đủ mà cày, đến nỗi cơm không đủ ăn, áo không có mặc.

Xem như Trung Kỳ, tất cả chừng 5.730.000 người dân mà chỉ có chừng 148.015 mẫu ruộng.

Trước năm 1926, Tây đồn điền đã chiếm mất 62.000 mẫu. Từ năm 1926, 175 thằng Tây đồn điền lại chiếm hết…

(*Đường cách mệnh, Hồ Chí Minh toàn tập,*
Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, t.2, tr.337).

Cách mạng ta hiện nay là chống đế quốc, chống phong kiến. Nông dân là lớp người đông nhất trong nhân dân, cho nên họ là *quân chủ lực* của cách mạng.

Trong cuộc kháng chiến của ta, nông dân đóng góp nhiều nhất, hy sinh nhiều nhất. Trong *quân đội* ta, tối đại đa số là nông dân. Trong công cuộc xây dựng *dân chủ mới*, muốn phát triển công nghệ và thương nghiệp, ắt phải do nông dân được giải phóng, thi đua sản xuất, cung cấp nguyên liệu và lương thực, đồng thời tiêu thụ dồi dào những thứ công nghệ sản xuất ra.

Nhưng vì hoàn cảnh kinh tế lạc hậu, mà nông dân thường có tính thủ cựu, rời rạc, tư hữu. Cho nên giai cấp công nhân phải đoàn kết họ, giúp tổ chức họ và lãnh đạo họ, thì họ là một lực lượng rất to lớn vững chắc. Thế là *công nông liên minh*.

(*Thường thức chính trị, 13. Giai cấp nông dân,* báo *Cứu quốc,*
từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.258).

Chiến sĩ trong quân đội ta (bộ đội chủ lực, bộ đội địa phương, dân quân du kích) đại đa số là thanh niên nông dân.

Đồng bào đi dân công, đại đa số là thanh niên nông dân.

Trong những đội thanh niên xung phong, đại đa số cũng là thanh niên nông dân.

Mà đại đa số là thanh niên nông dân thì bị phong kiến địa chủ áp bức bóc lột tàn tệ...

(*Thanh niên nông dân,* báo *Nhân Dân,* từ ngày 11 đến ngày 15-11-1954, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.386).

Chống lãng phí lương thực, tiết kiệm lương thực là một việc rất quan trọng trong công cuộc khôi phục kinh tế của chúng ta.

(*Chống lãng phí lương thực,* báo *Nhân Dân* ngày 11-5-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Nxb.CTQG, H, 2011, t.9, tr.470).

Chủ nghĩa xã hội là gì? Là no ấm. Gì nữa? Là đoàn kết, vui khỏe. Muốn đi đến chủ nghĩa xã hội phải làm gì? Phải học tập, lao động, đoàn kết. Làm gì nữa? Phải tăng gia sản xuất, làm ra nhiều lúa, nhiều khoai, đủ các thứ. Vải nhiều thì mặc ấm, nhiều lúa khoai thì ăn no. Còn phải làm gì nữa? Phải tiết kiệm.

(*Bài nói chuyện với cán bộ và học sinh Trường sư phạm miền núi Nghệ An,* ngày 9-12-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập*, sđd, t.13, tr.270).

Chúng ta cần phải biết rằng hoa màu là một thứ lương thực quý cho người và cho gia súc; nếu hoa màu kém thì ảnh hưởng không tốt đến đời sống của nhân dân. Cây công nghiệp không đạt được kế hoạch thì ảnh hưởng đến phát triển công nghiệp.

(*Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang,* ngày 21-3-1964, *Hồ Chí Minh toàn tập*, sđd, t.13, tr.81).

Chúng ta phải ra sức tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc trong công cuộc phát triển nông nghiệp, vì:

- "Có thực mới vực được đạo", phải làm cho nhân dân ta ngày càng thêm ấm no.

- Nông nghiệp phải cung cấp đủ lương thực và nguyên liệu để phát triển công nghiệp, để bảo đảm công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa.

Nông nghiệp tốt, công nghiệp tốt, thì xây dựng tốt chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, làm cơ sở vững mạnh cho sự nghiệp đấu tranh thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà.

(*Bài nói tại Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa III,* ngày 22-7-1961*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.163).

Công nghiệp và nông nghiệp là hai chân của nền kinh tế.

Nông nghiệp phải phát triển mạnh để cung cấp đủ lương thực cho nhân dân; cung cấp đủ nguyên liệu (như bông, mía, chè...) cho nhà máy, cung cấp đủ nông sản (như lạc, đỗ, đay...) để xuất khẩu đổi lấy máy móc.

Công nghiệp phải phát triển mạnh để cung cấp đủ hàng tiêu dùng cần thiết cho nhân dân, trước hết là cho nông dân; cung cấpmáy bơm nước, phân hóa học, thuốc trừ sâu... để đẩy mạnh nông nghiệp; và cung cấp dần dần máy cấy, máy bừa cho các hợp tác xã nông nghiệp. Công nghiệp phát triển thì nông nghiệp mới phát triển. Cho nên công nghiệp và nông nghiệp phải giúp đỡ lẫn nhau và cùng nhau phát triển, như hai chân đi khỏe và đi đều thì tiến bước sẽ nhanh, và nhanh chóng đi đến mục đích.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị lần thứ bảy của Ban Chấp hành Trung ương Đảng lao động Việt Nam, khóa III,* ngày 16-4-1962*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.375-376).

Đa số dân ta là nông dân. Mỗi việc đều phải dựa vào nông dân. Nông dân giác ngộ hăng hái thì kháng chiến mới mau thắng lợi, kiến quốc mới chóng thành công, nông dân mới được giải phóng.

(*Thư gửi Hội nghị Nông dân cứu quốc toàn quốc lần thứ hai,* tháng 3-1951*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.7, tr.56).

Để đẩy mạnh việc củng cố miền Bắc, làm cơ sở cho công cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà, Chính phủ sẽ thi hành kế hoạch khôi phục kinh tế năm 1956 bao gồm nông nghiệp, công nghiệp, thương nghiệp, giao thông vận tải; nhưng sản xuất nông nghiệp là chủ yếu.

(*Lời kêu gọi nông dân thi đua sản xuất và tiết kiệm năm 1956,* báo *Nhân Dân,* ngày 19-12-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.212).

… định diện tích và sản lượng phải làm thật đúng, thật tốt. Làm đúng làm tốt, thì nông thôn sẽ đoàn kết chặt chẽ hơn, và nông dân sẽ yên tâm, hăng hái tăng gia sản xuất hơn.

(*Diện tích và sản lượng,* báo *Nhân Dân,* ngày 1-3-1957, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.517).

Đồng bào nông dân đổ mồ hôi sôi nước mắt, mới làm ra được lương thực. Cho nên chúng ta phải quý lương thực như quý ngọc vàng…

Chống lãng phí lương thực, tiết kiệm lương thực là một việc rất quan trọng trong công cuộc khôi phục kinh tế của chúng ta.

(*Chống lãng phí lương thực,* báo *Nhân Dân,* ngày 11-5-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.469-470).

Giai cấp nông dân, chủ chốt là *bần nông và trung nông* là quân đội chủ lực của kháng chiến và của cách mạng dân chủ mới…

Ở nông thôn, *bần nông* là lớp người đông nhất, và nghèo khổ nhất. Họ chân bùn tay lấm quanh năm, mà vẫn suốt đời đói rách, vì họ *bị địa chủ phong kiến* bóc lột tàn tệ. Bần nông hăng hái kháng chiến, hăng hái cách mạng và rất mong muốn thực hiện chính sách *dân cày có ruộng.* Vì vậy họ là đồng minh chắc chắn nhất của giai cấp công nhân.

Trung nông là lớp người mình cày ruộng của mình, không bóc lột ai, cũng không phải làm thuê cho ai. Họ sinh sống khá hơn bần

nông. Song gặp mất mùa thì họ cũng chật vật. Vả lại họ cũng bị bọn địa chủ, bọn cho vay nặng lãi và bọn đế quốc áp bức bóc lột. Thực hiện chính sách "dân cày có ruộng" thì họ cũng có lợi. Cho nên họ cũng hăng hái kháng chiến, hăng hái cách mạng. Vì vậy, họ là đồng minh chắc chắn của giai cấp công nhân.

(*Cố nông thuộc giai cấp công nhân, Thường thức chính trị, 13. Giai cấp nông dân,* báo *Cứu quốc,* từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.257-258).

Hiện nay, chúng ta lấy sản xuất nông nghiệp làm chính. Vì muốn mở mang công nghiệp thì phải có đủ lương thực, nguyên liệu... Nhưng công nghiệp hoá xã hội chủ nghĩa vẫn là mục tiêu phấn đấu chung, là con đường no ấm thật sự của nhân dân ta.

(*Con đường phía trước,* báo *Nhân Dân, ngày 20-1-1961, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.445).

Khi trước tư bản bị phong kiến áp bức cho nên nó cách mệnh. Bây giờ tư bản lại đi áp bức công nông, cho nên công nông là người chủ cách mệnh[1].

1. Là vì công nông bị áp bức nặng hơn,

2. Là vì công nông là đông nhất cho nên sức mạnh hơn hết,

3. Là vì công nông là tay không chân rồi, nếu thua thì chỉ mất một cái kiếp khổ, nếu được thì được cả thế giới, cho nên họ gan góc. Vì những cớ ấy, nên công nông là gốc cách mệnh; còn học trò, nhà buôn nhỏ, điền chủ nhỏ cũng bị tư bản áp bức, song không cực khổ bằng công nông; 3 hạng ấy chỉ là bầu bạn cách mệnh của công nông thôi.

(*Đường cách mệnh, 1927, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.2, tr.288).

---

[1] Công nông là người chủ cách mệnh, tức là công nhân và nông dân là lực lượng nòng cốt, là đội quân chủ lực của cách mạng (BT).

Muốn kháng chiến kiến quốc thành công, muốn độc lập thống nhất thật sự ắt phải dựa vào lực lượng của nông dân.

Đồng bào nông dân sẵn có lực lượng to lớn, sẵn có lòng nồng nàn yêu nước, sẵn có chí khí kiên quyết đấu tranh và hy sinh.

(*Thư gửi Hội nghị Cán bộ nông dân cứu quốc toàn quốc,* tháng 11-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.6, tr.248).

Nay nạn đói đã đến rồi. Nếu chúng ta không lập tức tìm hết mọi cách để chống nó, thì trong vài tháng nữa, nạn đói sẽ đè trên đầu dân ta.

Những cách chống nạn đói chia làm mấy hạng: như cấm nấu rượu gạo hay bắp, cấm các thứ bánh ngọt, v.v. để cho đỡ tốn ngũ cốc. Như vùng này san sẻ các thức ăn được cho các vùng khác, đỡ đần cho vùng khác. Như ra sức tăng gia trồng trọt các thứ rau khoai, v.v.. Nói tóm lại, bất cứ cách gì, hễ làm cho dân đỡ đói lúc này và ngăn ngừa nạn đói mùa sau, chúng ta đều phải làm cả.

(*Hô hào nhân dân chống đói,* báo *Cứu quốc,* ngày 8-11-1945, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.4, tr.108).

Nhân dân ta phải bám lấy đồng ruộng. Ruộng là chính. Nông nghiệp là chính. Phải thấy xa, đừng chỉ nhìn lợi trước mắt mà quên lợi sau. Đừng có thấy cây mà chẳng thấy rừng.

(*Bài nói chuyện với nhân dân và cán bộ xã Mễ Trì, huyện Từ Liêm (Hà Nội),* ngày 12-1-1958, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.11, tr.228).

Nội dung *cách mạng dân chủ* căn bản là giải phóng cho nông dân, chia ruộng đất cho nông dân. Nội dung *cách mạng dân tộc* cũng là giải phóng cho nông dân. Bao giờ ở nông thôn, nông dân thật sự nắm chính quyền, nông dân được giải phóng thì mới là dân chủ thực sự.

(*Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc,* ngày 5-2-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.44).

Nông dân đóng thuế, bán thóc, trả nợ cho Chính phủ thì Chính phủ lại dùng để chi tiêu vào những công việc có ích cho nông dân, cho hợp tác xã.

(*Bài nói chuyện đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông),* ngày 7-10-1961*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.220).

Nông dân ta chí khí rất anh dũng, kinh nghiệm rất nhiều, lực lượng rất to. Điều đó đã tỏ rõ trong thời kỳ cách mạng và kháng chiến. Nếu lãnh đạo tốt, thì khó khăn gì họ cũng khắc phục được, việc gì to lớn mấy họ cũng làm được.

(*Bài nói chuyện với cán bộ tỉnh Hưng Yên,* ngày 3-7-1958, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.11, tr.493).

… nông dân ta có truyền thống cách mạng, tin tưởng sự lãnh đạo của Đảng, nghe lời kêu gọi của Đảng.

(*Ba mươi năm hoạt động của Đảng báo Nhân Dân,*ngày 6-1-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.413).

Nông dân ta đông người nhất, kinh tế nông nghiệp quan trọng nhất; nông dân ta đã anh hùng trong cách mạng, trong kháng chiến, trong cải cách ruộng đất, thì trong cuộc cách mạng biến đổi nông nghiệp từ thấp lên cao này, nông dân ta cũng phải là anh hùng.

(*Bài nói chuyện tại Đại hội Chiến sĩ thi đua nông nghiệp toàn quốc lần thứ III*, báo *Nhân Dân*, ngày 25-5-1958, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.11, tr.416-417).

Nông dân ta giàu thì nước ta giàu. Nông nghiệp ta thịnh thì nước ta thịnh. Nông dân muốn giàu, nông nghiệp muốn thịnh, thì cần phải có hợp tác xã.

(*Thư gửi điền chủ nông gia Việt Nam,* ngày 11-4-1946*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.4, tr.246).

Nông dân ta là một lực lượng sản xuất rất to lớn, đồng thời là một lực lượng cách mạng rất to lớn.

(*Báo cáo về Dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại kỳ họp thứ 11, Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa,* ngày 18-12-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.370).

… nông thôn giàu có giúp cho công nghiệp phát triển. Công nghiệp phát triển lại thúc đẩy nông nghiệp phát triển mạnh hơn nữa. Công nghiệp, nông nghiệp phát triển thì dân giàu, nước mạnh.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông),* ngày 7-10-1961*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.212).

Nước ta là một nước nông nghiệp.

Hơn 9 phần 10 dân ta là nông dân.

Hơn 9 phần 10 nông dân ta là trung, bần và cố nông.

- Trong Vệ quốc quân và bộ đội địa phương, dân quân du kích số đông là nông dân.

- Tăng gia sản xuất để nuôi bộ đội, nuôi công nhân và công chức, là nông dân.

- Công việc phá hoại để chống giặc, công việc sửa chữa đường sá, giao thông, vận tải phần lớn do nông dân làm.

Nói tóm lại, nông dân là một lực lượng rất to lớn của dân tộc, một đồng minh rất trung thành của giai cấp công nhân.

Muốn kháng chiến kiến quốc thành công, muốn độc lập thống nhất thật sự ắt phải dựa vào lực lượng của nông dân.

(*Thư gửi Hội nghị Cán bộ nông dân cứu quốc toàn quốc tháng 11-1949, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.6, tr.248).

Nước ta là một nước nông nghiệp. Đại đa số nhân dân là nông dân. Để xây dựng nước nhà, một phần lớn lực lượng cũng do nông

dân đóng góp. Sự đóng góp của nông dân trở lại phát triển lợi ích của nông dân.

(*Bài Diện tích và sản lượng,* báo *Nhân Dân*, ngày 1-3-1957, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.516).

Nước ta là một nước nông nghiệp giống như Trung Quốc, Triều Tiên. Muốn phát triển công nghiệp, phát triển kinh tế nói chung phải lấy việc phát triển nông nghiệp làm gốc, làm chính. Nếu không phát triển nông nghiệp thì không có cơ sở để phát triển công nghiệp vì nông nghiệp cung cấp nguyên liệu, lương thực cho công nghiệp và tiêu thụ hàng hoá của công nghiệp làm ra. Nhưng nông nghiệp của ta còn rất lạc hậu. Ở Liên Xô bây giờ người ta nuôi bò, nuôi gà cũng bằng máy. Ở ta thì cái cày cái bừa còn rất cũ kỹ. Muốn cơ giới hoá nông nghiệp cũng còn mất hàng 15, 20 năm chứ không làm ngay một lúc được. Cho nên phải cải tiến nông cụ hiện có, phải làm những loại máy mới giản đơn, thợ mộc cũng đóng được, nông dân cũng làm được.

(*Bài nói tại Đại hội đại biểu Công đoàn tỉnh Thanh Hóa lần thứ VI,* ngày 19-7-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.635-636).

… nước ta là nước nông nghiệp, mọi việc đều dựa vào nông nghiệp.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị sản xuất cứu đói ngày 13-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.518).

Nước ta là nước nông nghiệp, cho nên hiện nay nông nghiệp là quan trọng nhất. Nâng cao nông nghiệp là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn chính quyền, toàn dân.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị Giảm tô và cải cách ruộng đất, ngày 31-10-1955, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.182).

Ở nông thôn, ngoài lợi ích của nông dân, Đảng và Chính phủ không có lợi ích nào khác.

Lợi ích của nông dân và lợi ích của Nhà nước là nhất trí. Nước mạnh thì dân giàu.

(*Diện tích và sản lượng,* báo *Nhân Dân*, ngày 1-3-1957, *Hồ Chí Minh toàn tập*, sđd, t.10, tr.516).

Quan hệ sản xuất xã hội chủ nghĩa vững chắc thì nông nghiệp nhất định phát triển tốt. Nông nghiệp phát triển tốt thì công nghiệp sẽ phát triển nhanh. Công nghiệp phát triển thì sẽ giúp nông thôn ta về thuỷ lợi, về phân bón, về nông cụ cải tiến, về máy móc nông nghiệp, về sức điện, v.v..

(*Ba mươi năm hoạt động của Đảng,* báo *Nhân Dân* ngày 6-1-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.414).

Sang năm mới, sản xuất nông nghiệp vẫn là nhiệm vụ chủ yếu trong kế hoạch Nhà nước nhằm tăng cường thêm nữa sản xuất lương thực, thật sự đẩy mạnh việc trồng cây công nghiệp, việc chăn nuôi gia súc; đồng thời coi trọng nghề rừng, nghề cá, nghề muối và những nghề phụ khác…

Tôi kêu gọi đồng bào nông dân và cán bộ các cấp hãy ra sức thực hiện đầy đủ và kịp thời những công tác sau đây:

- Cấy lúa chiêm và trồng ngô, khoai...

- Trồng cây công nghiệp, nhất là trồng bông.

- Phát triển chăn nuôi nhiều lợn, gà, trâu, bò.

- Hết sức tiết kiệm trong công việc làm ăn và trong dịp Tết, phải tránh lãng phí sức người, tránh lãng phí thời giờ và tiền của. Chớ vì được mùa mà ăn tiêu phí phạm.

(*Lời kêu gọi đồng bào nông dân tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm,* tháng 1-1957*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.474-475).

Sản xuất nông nghiệp trước hết là sản xuất lương thực là việc cần thiết nhất cho đời sống của nhân dân, là bộ phận cực kỳ quan trọng trong kế hoạch kinh tế của Nhà nước.

(*Lời kêu gọi nông dân và cán bộ quyết tâm chống hạn, đẩy mạnh sản xuất vụ Đông - Xuân,* ngày 5-1-1958, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.11, tr.221).

Sự tự do, bình đẳng phải cách mệnh mà lấy lại, hội nông là một cái nền cách mệnh của dân ta.

(*Đường cách mệnh*, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.2, tr.341).

Ta có câu tục ngữ "Có thực, mới vực được đạo". Trung Quốc có câu "Dân lấy ăn làm trời". Hai câu ấy rất đúng. Vì vậy, giải quyết vấn đề lương thực là một việc quan trọng bực nhất cho chính quyền và nhân dân.

(*Được mùa*, báo *Nhân Dân*, ngày 3-11-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.187).

"Thực túc thì binh cường!"

Chiến sĩ ở trước mặt trận *thi đua giết giặc lập công* thì đồng bào ở hậu phương phải *thi đua tăng gia sản xuất*.

Ruộng rẫy là chiến trường,

Cuốc cày là vũ khí,

Nhà nông là chiến sĩ,

Hậu phương thi đua với tiền phương.

…

Khi thi đua thì đồng bào nhà nông phải giúp đỡ nhau bằng mọi cách để cùng nhau tiến bộ. Cán bộ chính quyền và các đoàn thể trước hết là *Nông hội*, cần phải đi sát với dân, đôn đốc và giúp đỡ dân về mọi mặt.

(*Thư gửi nông dân thi đua canh tác,* báo *Cứu quốc,* ngày 28-3-1951, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.7, tr.44 - 45).

Tiến lên chủ nghĩa xã hội phải đi bằng hai chân: công nghiệp và nông nghiệp. Công nghiệp của ta đã có tiến bộ, nếu nông nghiệp không tiến bộ hoặc cứ cầm chừng thì như què, vì vậy phải cố gắng mà đưa nông nghiệp tiến lên.

(*Bài nói tại Hội nghị Tổng kết phong trào sản xuất nông lâm, ngư nghiệp,* báo *Nhân Dân,* ngày 18-2-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.474).

Trong giai đoạn chuẩn bị tổng phản công, việc tăng gia sản xuất không những nhằm mục đích đủ no, đủ ấm cho toàn dân, mà còn phải đặc biệt chú ý đến dự trữ tiếp tế cho bộ đội. Riêng tại các căn cứ địa, việc đó lại càng quan trọng và cần phải thực hiện cho kỳ được, mặc dầu nhiều khó khăn.

Để đạt được kết quả ấy, tôi nhắc lại đây những điểm:

1. Việc tăng gia sản xuất, phải đặt kế hoạch cho sát với tình hình và khả năng của dân chúng, của địa phương.

2. Phải cố gắng kế toán thành tích để biết rõ sự tăng gia sản xuất tiến đến chừng mực nào.

3. Cán bộ canh nông phải luôn luôn đi sát với dân, thân với dân, để hiểu dân và làm việc cho dân.

4. Phải tích cực áp dụng *phương pháp thi đua* trong tất cả mọi việc. Tự mình thi đua và hướng dẫn, tổ chức cho toàn thể nông dân thi đua để làm cho nhanh, cho tốt, cho nhiều.

(*Thư gửi Hội nghị Canh nông Việt Bắc,* tháng 8-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.6, tr.189).

… trong nền kinh tế quốc dân có ba mặt quan trọng: Nông nghiệp, công nghiệp, thương nghiệp. Ba mặt công tác quan hệ mật thiết với nhau. Thương nghiệp là cái khâu giữa nông nghiệp và công nghiệp. Thương nghiệp đưa hàng đến nông thôn phục vụ nông dân, thương nghiệp lại đưa nông sản, nguyên liệu cho thành thị tiêu dùng. Nếu khâu thương nghiệp bị đứt thì không liên kết được nông nghiệp

với công nghiệp, không củng cố được công nông liên minh. Công tác thương nghiệp không chạy thì hoạt động nông nghiệp, công nghiệp sẽ bị rời rạc.

(*Nói chuyện tại Đại hội Chiến sĩ thi đua ngành thương nghiệp lần thứ nhất,* khoảng đầu tháng 6-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.335).

Vì chính sách độc ác của bọn thực dân Pháp, như ép thu thóc, bắt trồng đay, v.v., mà trong mấy tháng đầu năm nay hơn hai triệu đồng bào Bắc Bộ đã chết đói. Kế đó lại bị lụt, bị hạn. Lại vì bọn thực dân Pháp gây việc chiến tranh ở Nam Bộ làm cho việc đem gạo từ Nam ra Bắc khó khăn.

Nạn đói kém nguy hiểm hơn nạn chiến tranh. Thí dụ, trong 6 năm chiến tranh, nước Pháp chỉ chết 1 triệu người, nước Đức chỉ chết chừng 3 triệu. Thế mà nạn đói nửa năm ở Bắc Bộ, ta đã chết hơn hai triệu người.

(*Hô hào nhân dân chống đói,* báo *Cứu quốc,* ngày 8-11-1945, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.5, tr.108).

Việt Nam là một nước sống về nông nghiệp. Nền kinh tế của ta lấy canh nông làm gốc. Trong công cuộc xây dựng nước nhà, Chính phủ trông mong vào nông dân, trông cậy vào nông nghiệp một phần lớn.

(*Thư gửi điền chủ nông gia,* ngày 11-4-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.4, tr.246).

Vụ này mùa được, nhưng ta phải lo xa.

Mùa này được, mùa sau chưa chắc được.

Ta phải để dành thóc đề phòng mùa sau khỏi đói.

Muốn để dành thì phải lập nghĩa thương.

Lập nghĩa thương có bốn điều lợi:

1. Để dành thì mình khỏi lo đói;

2. Để dành không mất đi đâu mà lại có lãi;

3. Để dành đã ích riêng cho mình, lại ích chung cho đồng bào;

4. Chỉ để dành một năm mà cả đời khỏi lo đói.

(*Lời kêu gọi đồng bào nông dân thành lập nghĩa thương,* báo *Cứu quốc,* ngày 27-11-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.4, tr.514).

Yêu cầu của sản xuất nông nghiệp năm 1956 là bước đầu *giải quyết vấn đề lương thực*, cung cấp nguyên liệu, vật liệu để khôi phục tiểu công nghiệp, thủ công nghiệp, công nghiệp và cung cấp lâm thổ sản để mở rộng quan hệ buôn bán với các nước ngoài.

Để đạt yêu cầu trên, toàn thể đồng bào nông dân phải *ra sức thi đua:…*

(*Lời kêu gọi đồng bào nông dân thi đua sản xuất và tiết kiệm năm 1956,* báo *Nhân Dân,* ngày 19-12-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.212).

2. NGƯỜI CÀY PHẢI CÓ RUỘNG

Chúng ta phải tiếp tục thực hiện "người cày có ruộng" để giải phóng nông dân, tức là giải phóng tối đại đa số đồng bào ta.

Cách mạng ta là cách mạng dân tộc dân chủ. Cách mạng dân tộc dân chủ tức là cách mạng dân cày (do vô sản lãnh đạo) mà cách mạng dân cày là phải có chính sách ruộng đất đúng.

(*Bài nói tại lớp chỉnh Đảng Trung ương khóa 2,* tháng 3-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.101).

Chính sách thực hiện người cày có ruộng là rất đúng. Nhưng nếu chỉ có chỉ thị của Đảng, sắc lệnh của Chính phủ mà không có cán bộ làm, thì không thực hiện được.

(*Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của đoàn Thái Nguyên - Bắc Giang, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.306).

- Chúng ta phải tiếp tục thực hiện "người cày có ruộng" để giải phóng nông dân, tức là giải phóng tối đại đa số đồng bào ta.

(*Lời kêu gọi nhân dịp kỷ niệm Cách mạng tháng Tám và ngày Quốc khánh 2-9,* báo *Nhân Dân,* từ ngày 1-9/9/1954, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.38).

DÂN CÀY

Thương ôi! những kẻ dân cày,

Chân bùn tay lấm suốt ngày gian lao,

Lại còn thuế nặng sưu cao.
Được đồng nào đều lọt vào túi Tây.
Dân ta không có ruộng cày,
Bao nhiêu đất tốt về tay đồn điền.
Lại còn phu dịch, tần phiền.
Làm chết xác được đồng tiền nào đâu!
Thân người chẳng khác thân trâu.
Cái phần no ấm có đâu đến mình!
Muốn phá sạch mối bất bình,
Dân cày phải kiếm Việt Minh mà vào.
Để cùng toàn quốc đồng bào,
Đánh Pháp, Nhật, gây phong trào tự do.
Nhịp này là nhịp trời cho,
Lo cứu nước tức là lo cứu mình.
Mai sau thực hiện chương trình:
Việt Nam nông dã tất canh kỳ điền.

(Báo *Việt Nam độc lập*, số 103, ngày 21-8-1941,
Hồ Chí Minh toàn tập, sđd, t.3, tr.238).

Dân cày có ruộng chỉ là một chính sách dân chủ. Ruộng đất do tay nông dân khai khẩn và cày cấy. Phong kiến địa chủ chiếm đoạt làm của họ, rồi áp bức bóc lột dân cày. Lại do phong kiến địa chủ mà công nghệ và thương nghiệp của *giai cấp tư sản không phát triển được* và nước nhà lâm vào *kinh tế lạc hậu*.

Vậy "canh giả hữu kỳ điền" là ruộng đất của dân cày lại trả lại cho dân cày. Song phong kiến địa chủ "ngồi mát ăn bát vàng" đã quen, chắc họ không tự nguyện trả đất ruộng lại cho dân cày. Cho nên dân cày cần phải đoàn kết chặt chẽ, tổ chức

vững vàng, hăng hái đấu tranh, mới đòi lại được ruộng đất của mình.

(*Thường thức chính trị, 10. Canh giả hữu kỳ điền,* báo *Cứu quốc,* từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.255).

Đảng và Chính phủ đề ra chính sách ruộng đất đã lâu. Nhưng đến nay, chính sách ấy chưa được thực hiện triệt để; nông dân lao động vẫn chưa được hưởng quyền lợi chính đáng của họ.

Khuyết điểm ấy, một phần là do Trung ương đôn đốc, kiểm tra không chặt chẽ. Nhưng phần lớn là do cán bộ:

- Không nắm vững chính sách của Đảng và Chính phủ,

- Không đi đúng đường lối quần chúng,

- Không nhận rõ vai trò quan trọng của nông dân,

- Không săn sóc đến đời sống của nông dân,

- Làm việc thì quan liêu, mệnh lệnh, bao biện; không làm gương mẫu, thậm chí tự tư tự lợi, làm trái hẳn chính sách của Đảng và Chính phủ.

Vì cán bộ ta mắc những khuyết điểm ấy, cho nên địa chủ phong kiến vẫn nắm quyền kinh tế và chính trị ở nông thôn, nông dân vẫn bị áp bức bóc lột và thuế nông nghiệp, dân công, tăng gia sản xuất đều không được như mức đã định.

(*Thư gửi Hội nghị nông dân và dân vận toàn quốc,* ngày 5-2-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.42).

Hỡi công nhân, nông dân, binh lính, thanh niên, học sinh! Anh chị em bị áp bức, bóc lột!

… Từ nay anh chị em chúng ta cần phải gia nhập Đảng, ủng hộ Đảng và đi theo Đảng để:

1) Đánh đổ đế quốc Pháp, phong kiến An Nam và giai cấp tư sản phản cách mạng…

5) Quốc hữu hoá toàn bộ đồn điền và đất đai của bọn đế quốc và địa chủ phản cách mạng An Nam chia cho nông dân nghèo…

7) Huỷ bỏ mọi thứ quốc trái và thuế thân, miễn các thứ thuế cho nông dân nghèo.

(*Lời kêu gọi,* Bút tích tiếng Anh, bản chụp lưu tại Viện Hồ Chí Minh, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.3, tr.22).

Khi đã hiểu rõ nghĩa vụ và quyền lợi của mình, thì đồng bào nông dân rất dũng cảm và khảng khái.

Trong thời kỳ kháng chiến, nhiều nơi và nhiều lúc đồng bào nông dân đã ăn bắp ăn khoai trừ cơm, để dành gạo giúp cho bộ đội ăn no đánh mạnh.

Hàng chục vạn đồng bào nông dân đã xung phong đi dân công, hoặc sửa chữa đường cầu trong đêm sương gió lạnh, hoặc phục vụ mặt trận, dưới mưa đạn gió bom.

Ngày nay, trong cuộc đấu tranh để thực hiện chính sách "người cày có ruộng", đối với giai cấp bóc lột, thì đồng bào nông dân anh dũng tiến công, đánh gục bọn cường hào gian ác đầu sỏ. Đối với giai cấp mình, thì đồng bào nông dân đã tỏ rõ tinh thần sẻ cơm nhường áo, "nông dân bốn bể, cũng như một nhà".

(*Tinh thần khảng khái của nông dân,* báo *Nhân Dân,* ngày 15-9-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.134).

Muốn kháng chiến hoàn toàn thắng lợi, dân chủ nhân dân thật thà thực hiện, thì phải thiết thực *nâng cao quyền lợi kinh tế và chính trị của nông dân, phải chia ruộng đất cho nông dân*.

(*Diễn văn khai mạc Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa II),* đọc ngày 25-1-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.31).

Nguyện vọng của đồng bào nông dân là: khi chưa có ruộng đất thì muốn có ruộng đất; khi đã có ruộng đất rồi thì muốn sản xuất nhiều để được ấm no.

(*Bài nói chuyện ở Hội nghị đổi công toàn quốc,* báo *Nhân Dân,* ngày 11-5-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.464).

Nông dân có ruộng có bò.

Đủ ăn, đủ mặc, khỏi lo cơ hàn.

(*Mười chính sách của Việt Minh, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.3, tr.242).

Nông dân lao động là một lực lượng rất to lớn của dân tộc, một đồng minh rất chắc chắn của giai cấp công nhân.

Muốn kháng chiến thắng lợi, kiến quốc thành công ắt phải *dựa vào* quần chúng nông dân. Muốn dựa vào nông dân ắt phải *bồi dưỡng* lực lượng của họ. Muốn nông dân có lực lượng dồi dào thì phải làm cho họ *có ruộng cày*, có cơm ăn, áo mặc, nhà ở.

(*Thư gửi Hội nghị nông dân và dân vận toàn quốc,* ngày 5-2-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.42).

Sự cực khổ dân cày An Nam là:

1. Ruộng bị Tây choán hết, không đủ mà cày.

2. Gạo bị nó chở hết, không đủ mà ăn.

3. Làm nhiều, được ít, thuế nặng.

4. Lại thêm nước lụt, đại hạn, vỡ đê, mất mùa.

5. Đến nỗi chết đói, hoặc bán vợ đợ con, hoặc đem thân làm nô lệ như những người nó chở đi Tân thế giới.

6. Nào là chính trị áp bức (thử hỏi dân cày ta có quyền chính trị gì?), văn hoá áp bức (dân cày ta được mấy người biết chữ, trong làng được mấy trường học?).

Nếu dân cày An Nam muốn thoát khỏi vòng cay đắng ấy, thì phải tổ chức nhau để kiếm đường giải phóng.

(*Đường cách mệnh, năm 1927,*
Hồ Chí Minh toàn tập, sđd, t.2, tr.338-339).

Tất cả của cải vật chất trong xã hội, đều do công nhân và nông dân làm ra. Nhờ sức lao động của công nhân và nông dân, xã hội mới sống còn và phát triển. Song những người lao động thì suốt đời nghèo khó, mà có một số người không lao động thì lại "ngồi mát ăn bát vàng". Vì đâu có nỗi chẳng công bằng này? Vì một số ít người đã chiếm làm tư hữu những *tư liệu sản xuất* của xã hội.

(*Thường thức chính trị,* báo *Cứu quốc,* từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, sđd, t.8, tr.247).

Tục ngữ ta nói: "Có thực mới vực được đạo".

Muốn "thực" thì phải có lúa, ngô, khoai, sắn, v.v. do nông dân làm ra. Nếu nông dân cung cấp không đủ, thì công nhân, công chức, học sinh, quân đội, nhân dân thành thị sẽ bị đói. Muốn cung cấp đầy đủ thì nông dân phải tăng gia sản xuất.

(*Nói chuyện với Hội nghị Tổng kết công tác nông lâm ngư nghiệp năm 1956,*
họp vào tháng 4-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.318).

Tư bản bản xứ đã thuộc tư bản Pháp, vì tư bản Pháp hết sức ngăn trở sức sinh sản làm cho công nghệ bản xứ không thể mở mang được. Còn về nông nghệ một ngày một tập trung đã phát sinh ra lắm khủng hoảng, nông dân thất nghiệp nhiều. Vậy tư bản bản xứ không có thế lực gì ta không nên nói cho họ đi về phe đế quốc được, chỉ bọn đại địa chủ mới có thế lực và đứng hẳn về phe đế quốc chủ nghĩa nên chủ trương làm tư sản dân quyền cách mạng và thổ địa cách mạng để đi tới xã hội cộng sản.

... Về phương diện kinh tế:

a) Thủ tiêu hết các thứ quốc trái.

b) Thâu hết sản nghiệp lớn (như công nghiệp, vận tải, ngân hàng, v.v.) của tư bản đế quốc chủ nghĩa Pháp để giao cho Chính phủ công nông binh quản lý.

c) Thâu hết ruộng đất của đế quốc chủ nghĩa làm của công chia cho dân cày nghèo.

d) Bỏ sưu thuế cho dân cày nghèo.

e) Mở mang công nghiệp và nông nghiệp.

f) Thi hành luật ngày làm 8 giờ.

(*Chánh cương vắn tắt của Đảng, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.3, tr.1-2).

Tư bản ở hương thôn là địa chủ, nó muốn giữ những chế độ phong kiến, thổ địa nhân dân; ở chỗ nào chủ quyền đều là về tay bọn quyền quý ở đấy cả; nó đối với nhân dân, nó coi như trâu, như lợn, nó bắt ở yên một chỗ để cày ruộng cho nó, nó đối với người đi buôn, thì hàng hoá nó muốn lấy thuế bao nhiêu thì lấy, không có chừng độ, tiền bạc mỗi xứ một thứ, đi lại phải xin chúng nó cho phép, nó làm nhiều cách trở ngại cho việc buôn bán mới.

(*Đường cách mệnh*, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.2, tr.285).

Tư bản Tây và nhà thờ đạo đã choán gần hết đất ruộng, còn giữ được miếng nào thì Chính phủ lại đánh thuế thiệt nặng, mỗi năm mỗi tăng.

(*Đường cách mệnh, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.2, tr.338).

3. CẢI CÁCH RUỘNG ĐẤT LÀ MỘT CUỘC CÁCH MẠNG LỚN Ở NÔNG THÔN

Cải cách ruộng đất là một cuộc cách mạng nông thôn, long trời chuyển đất. Không những nó quan hệ trực tiếp với giai cấp nông dân và giai cấp địa chủ, mà còn ảnh hưởng lớn đến nhiều tầng lớp khác.

Bác Hồ cùng đồng bào, chiến sĩ tăng gia sản xuất trồng lúa, trồng ngô

Các cô các chú phải hiểu: Thi hành chính sách cải cách ruộng đất là một trong ba nhiệm vụ chính của Đảng, của Chính phủ, của nhân dân. Đó là nhiệm vụ vẻ vang, nặng nề. Không phải xông ra mặt trận giết giặc mới là chiến sĩ. Các cô các chú cũng là những chiến sĩ, nhưng chiến sĩ trên mặt trận chống phong kiến.

…

Không phải chỉ bộ đội đánh trận mới có người anh hùng. Các cô các chú cùng nông dân chống phong kiến, cũng có những anh hùng.

(*Nói chuyện trong Hội nghị tổng kết cải cách ruộng đất đợt I của đoàn Thái Nguyên, ngày 12-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.55).

Cách tổ chức dân cày thế nào?

Cách tổ chức đại khái như sau:

1. Bất kỳ đàn ông đàn bà, từ những người tiểu điền chủ cho đến những dân cày thuê cày rẽ, từ 18 tuổi trở lên thì được vào. (Những người đại địa chủ, mật thám, cố đạo, say mê rượu chè, cờ bạc và a phiến thì chớ cho vào hội).

…

Chúng ta đã biết "cách mệnh" tinh thần, "cách mệnh" kinh tế, thì "cách mệnh" chính trị cũng không xa.

(*Đường cách mệnh, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.2, tr.339, 341).

Cải cách ruộng đất là một cuộc cách mạng nông thôn, long trời chuyển đất. Không những nó quan hệ trực tiếp với giai cấp nông dân và giai cấp địa chủ, mà còn ảnh hưởng lớn đến nhiều tầng lớp khác. Do đó mà có vấn đề thành phần giai cấp và quan hệ gia đình.

(*Hoa sen,* báo *Nhân Dân* ngày 30-3-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.298).

Cải cách ruộng đất là một cuộc cách mạng nông dân, một cuộc giai cấp đấu tranh ở nông thôn, rất rộng lớn, gay go và phức tạp, cho nên chuẩn bị phải thật đầy đủ, kế hoạch phải thật rõ ràng, lãnh đạo phải thật chặt chẽ, địa điểm phải định cẩn thận, thời hạn phải nắm chắc chắn, thi hành phải thật đúng đắn. Đó là những điều kiện để đi đến thành công.

(*Báo cáo trước Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa khóa I, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.355).

Cải cách ruộng đất là một cuộc đấu tranh giai cấp, một cuộc cách mạng. Giai cấp địa chủ muốn chống lại nông dân, chúng có tổ chức phản động của chúng. Đó là dĩ nhiên, không có gì lạ.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị Giảm tô và cải cách ruộng đất,* ngày 31-10-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.182).

Cải cách ruộng đất là một cuộc đấu tranh giai cấp chống phong kiến, một cuộc cách mạng long trời lở đất, quyết liệt gay go. Lại vì kẻ địch phá hoại điên cuồng; vì một số cán bộ ta chưa nắm vững chính sách, chưa thực đi đúng đường lối quần chúng; vì sự lãnh đạo của Trung ương Đảng và Chính phủ có chỗ thiếu cụ thể, thiếu kiểm tra đôn đốc - cho nên khi cải cách ruộng đất đã xảy ra những khuyết điểm, sai lầm: Trong việc thực hiện đoàn kết nông thôn, việc đánh kẻ địch, việc chấn chỉnh tổ chức, trong chính sách thuế nông nghiệp, v.v..

Trung ương Đảng và Chính phủ đã nghiêm khắc kiểm điểm những sai lầm, khuyết điểm ấy, và đã có kế hoạch kiên quyết sửa chữa, nhằm đoàn kết cán bộ, đoàn kết nhân dân, ổn định nông thôn, đẩy mạnh sản xuất.

Cần phải sửa chữa những khuyết điểm như: Không dựa hẳn vào bần cố nông, không đoàn kết chặt chẽ với trung nông, không thực sự liên hiệp phú nông.

Ai bị vạch sai lên thành phần địa chủ, phú nông, cần phải vạch lại cho đúng.

Đảng viên, cán bộ và nhân dân, ai đã bị xử trí sai thì cần phải khôi phục đảng tịch, quyền lợi và danh dự cho họ.

Đối với địa chủ, thì phải đối xử theo đúng 8 điều quy định; phải chiếu cố những địa chủ kháng chiến, ủng hộ cách mạng, và địa chủ có con là bộ đội, cán bộ.

Những nơi đã nâng diện tích hoặc sản lượng quá mức, cần phải điều chỉnh lại cho đúng.

Việc sửa chữa phải kiên quyết và có kế hoạch. Việc gì sửa được ngay thì phải làm ngay. Việc gì chưa sửa được ngay thì phải kết hợp trong kiểm tra lại mà làm.

(*Thư gửi đồng bào nông thôn và cán bộ nhân dịp cải cách ruộng đất ở miền Bắc căn bản hoàn thành,* báo *Nhân Dân,* ngày 18-8-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.411-412).

Cải cách ruộng đất là đấu tranh giai cấp. Đấu tranh thì có địch có bạn. Bần nông, cố nông là quân đội chống phong kiến, cán bộ là đội trưởng. Đội trưởng mà có nhiều khuyết điểm, dút dát, không xung phong, không đi sát bộ đội thì không thắng được địch.

(*Bài nói trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của đoàn Thái Nguyên - Bắc Giang, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.308-309).

Cải cách ruộng đất sẽ giúp ta giải quyết nhiều vấn đề:

Về quân sự, nông dân sẽ càng hăng hái *tham gia bộ đội*, để giữ làng giữ nước, giữ ruộng đất của mình. Đồng thời cải cách ruộng đất sẽ có ảnh hưởng to lớn giúp làm *tan rã ngụy quân*.

Về kinh tế - tài chính, nông dân đủ ăn đủ mặc, tăng gia sản xuất được nhiều, thì nông nghiệp sẽ phát triển. Họ có tiền mua hàng hóa,

thì thủ công nghiệp, thương nghiệp và công nghệ của giai cấp tiểu tư sản và tư sản dân tộc, cũng như công thương nghiệp quốc doanh sẽ được phát triển. Nông dân hăng hái đóng thuế nông nghiệp thì tài chính của Nhà nước được dồi dào.

Về chính trị, khi nông dân đã nắm ưu thế kinh tế và chính trị trong làng, nhân dân dân chủ chuyên chính sẽ được thực hiện rộng khắp và chắc chắn.

Về văn hóa, "có thực mới vực được đạo", kinh nghiệm các nước bạn cho chúng ta thấy rằng: khi nông dân đã có ruộng cày, đã đủ cơm ăn, áo mặc thì văn hóa nhân dân phát triển rất nhanh.

Còn những vấn đề khác, như công an nhân dân, thương binh, bệnh binh, vệ sinh nhân dân, v.v. đều dựa vào lực lượng quần chúng nông dân mà dễ dàng giải quyết.

Về Mặt trận Liên - Việt, sau khi cải cách ruộng đất, Mặt trận sẽ được mở rộng hơn, củng cố hơn, vì đoàn kết được tất cả nông dân, tức là đoàn kết tối đại đa số đồng bào ta; cơ sở của Mặt trận là công nông liên minh sẽ được vững chắc hơn.

… chỉ có thực hành chính sách ruộng đất một cách đúng đắn và triệt để, thì mới có thể phát động được quần chúng đông đảo, mới có thể dựa vào lực lượng nông dân để duy trì kháng chiến trường kỳ, phát triển và củng cố bộ đội, tranh lấy thắng lợi hoàn toàn.

(*Diễn văn khai mạc Hội nghị lần thứ tư Ban chấp hành Trung ương Đảng (khóa II),* đọc ngày 25-1-1953*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.31-33).

Cần phải hiểu, có ba cùng thì mới gần gũi được nông dân, hiểu rõ tâm lý nông dân, mới phát động được nông dân đánh đổ giai cấp địa chủ, giảm tô và cải cách ruộng đất mới thành công. Nếu không ba cùng thì xa quần chúng, công tác không có kết quả tốt.

(*Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt I của đoàn Thái Nguyên, ngày 12-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.54).

Chính phủ định ra luật lệ cải cách ruộng đất, Đảng phái cán bộ về xã giúp đồng bào nông dân đấu tranh thực hiện *người cày có ruộng*. Đó là bước đầu.

Đã có ruộng, nông dân cần phải *ra sức tăng gia sản xuất*, để đảm bảo đời sống ấm no.

Muốn sản xuất được tăng gia, thì cần có những *tổ đổi công* để giúp đỡ lẫn nhau trong mọi công việc. Ý nghĩa tổ đổi công là "Một cây làm chẳng nên non, nhiều cây tụ hợp thành hòn núi cao".

(*Tổ đổi công kiểu mẫu,* báo *Nhân Dân,* ngày 13-4-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.404).

Chống hạn phải khẩn trương như đánh giặc.

(*Bài nói chuyện với cán bộ và nhân dân xã Mễ Trì, huyện Từ Liêm,* ngày 21-1-1958, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.11, tr.227).

… Chú trọng tăng diện tích, nhưng cũng hết sức chú trọng thâm canh để tăng năng suất ngô, khoai, sắn, v.v.. Đồng thời chú trọng chế biến hoa màu và vận động nhân dân ăn độn để tiết kiệm gạo.

… Khả năng trồng cây công nghiệp rất lớn. Phải trồng thật nhiều gai, trẩu, sở, chè, cây màng tang, đỗ tương, lạc, mía, v.v… Các thứ này dân ta cần nhiều và xuất khẩu cũng được tiền. Phải trồng thêm nhiều cây ăn quả.

(*Thư gửi Đại hội Hợp tác xã và đội sản xuất nông nghiệp tiên tiến miền núi và trung du,* ngày 11-4-1964, báo *Nhân Dân,* ngày 14-4-1964, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.294).

Chúng ta cần phải biết rằng hoa màu là một thứ lương thực quý cho người và cho gia súc; nếu hoa màu kém thì ảnh hưởng không tốt đến đời sống của nhân dân. Cây công nghiệp không đạt được kế hoạch thì ảnh hưởng đến phát triển công nghiệp…

Chúng ta phải nhớ rằng trâu bò là bạn thân của nông dân, vừa giúp sức lao động cho nông dân, vừa là một nguồn phân bón tốt.

Vậy đồng bào tỉnh ta phải ra sức phát triển chăn nuôi hơn nữa.

(*Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang,* ngày 21-3-1961, báo *Nhân Dân,* ngày 27-3-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.78).

Chúng ta phải nhớ câu tục ngữ: "Trâu bò là bạn quý của nông dân", "Trâu bò là kho phân bón". Chúng ta phải có quyết tâm và biện pháp *phát triển chăn nuôi* hơn nữa. Cần phải ngăn ngừa nạn lạm sát trâu bò.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Thanh Hóa,* ngày 11-12-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.290).

Có cán bộ tưởng rằng cải cách ruộng đất xong thì công cuộc cải cách nông thôn cũng xong. Thế là nhầm. Cải cách ruộng đất xong rồi, còn phải *phúc tra*, còn phải thực hiện tổ đổi công rộng khắp và vững chắc, còn phải tổ chức hợp tác xã nông nghiệp, rồi khi đã có điều kiện và nông dân yêu cầu thì tiến tới nông trường tập thể. Thế cũng chưa hết, còn phải làm cho nông nghiệp xã hội hoá. Có như vậy, nông nghiệp mới phát triển đầy đủ, nông dân mới thật ấm no và giàu có.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị Giảm tô và cải cách ruộng đất,* ngày 31-10-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.181).

Có thể nói: Đợt 5 cải cách ruộng đất giống như chiến dịch Điện Biên Phủ. Trong chiến dịch đó ta đã gặp nhiều khó khăn nhất trong suốt 8 năm kháng chiến nhưng ta đã thắng. Cũng như bộ đội ta, các cô, các chú phải có quyết tâm khắc phục khó khăn trong đợt tới thì cũng sẽ thắng lợi như Điện Biên Phủ.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị Giảm tô và cải cách ruộng đất,* ngày 31-10-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.184).

… "có thực mới vực được đạo", kinh nghiệm các nước bạn cho chúng ta thấy rằng: khi nông dân đã có ruộng cày, đã đủ cơm ăn, áo mặc thì văn hóa nhân dân phát triển rất nhanh.

(*Báo cáo trước Hội nghị lần thứ IV BCHTW Đảng khóa II,* ngày 25-1-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.32)

Đối với giai cấp địa chủ, nông dân cũng không "vơ đũa cả nắm", mà có phân biệt: Đối với những địa chủ thật thà tuân theo pháp luật, thì giúp đỡ cải tạo. Đối với những địa chủ cường hào gian ác, đã có nhiều nợ máu, lại ngoan cố phá hoại thì mới trừng trị. Giáo dục cải tạo là chính.

(*Hoa sen, báo Nhân Dân ngày 30-3-1956, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.298).

Đội quân của cải cách ruộng đất là bần nông, cố nông rồi đến trung nông lớp dưới. Đi đánh giặc mà không dựa vào quân đội của mình thì có thắng được không?...

Cần phải nắm thật vững 3 điểm:

- Dựa hẳn vào bần cố nông.

- Đoàn kết chặt chẽ với trung nông.

- Liên hiệp với phú nông.

Nhưng chớ có ngược lại, chỉ liên hiệp với phú nông mà quên không dựa hẳn vào bần cố nông, không đoàn kết chặt chẽ với trung nông. Phải nhớ rằng dựa hẳn vào bần cố nông là chính.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất Bắc - Bắc,* ngày 17-12-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.209).

Giai cấp địa chủ là thù, nhưng đối với cá nhân địa chủ thì chính sách của Đảng có phân biệt đối đãi. Đối với phú nông thì khẩu hiệu

của Đảng là liên hiệp với phú nông đúng mức. Trung nông là bạn đồng minh lâu dài của chúng ta.

(*Bài nói tại Hội nghị Cán bộ vùng địch hậu tháng 10-1953, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.321).

… giảm tô không phải là một vấn đề giản đơn, nó là một bộ phận của giai cấp đấu tranh, giai cấp nông dân đấu tranh với giai cấp địa chủ…trong chiến dịch này nông dân không đưa súng đạn ra đánh với địch, nhưng phải dùng một thứ vũ khí mạnh hơn, tức là lực lượng tổ chức và lực lượng đoàn kết của hàng triệu nông dân.

(*Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc,* ngày 5-2-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.46).

Giảm tô và cải cách ruộng đất phải nắm vững đường lối chính sách, phải nhận rõ lực lượng chính của ta ở đâu, phải biết *dựa vào bần cố nông, đoàn kết trung nông*. Cho nên Trung ương và Chính phủ luôn luôn nêu ra: Cần phải đoàn kết nông dân *lao động*. Nếu biết đoàn kết nông dân lao động thì việc gì làm cũng có kết quả tốt; nếu không biết đoàn kết nông dân lao động thì công việc sẽ không chạy, kéo dài thời gian mà kết quả không tốt.

(*Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt I của đoàn Thái Nguyên, ngày 12-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.53).

Kháng chiến thắng lợi đã hai năm, miền Bắc nước ta được hoàn toàn giải phóng khỏi xiềng xích thực dân; ngày nay nông dân miền Bắc ta lại thoát khỏi ách địa chủ phong kiến.

Gần 10 triệu đồng bào nông dân đã được ruộng cày, hàng vạn cán bộ mới ở nông thôn đã được đào tạo. Tổ chức của Đảng, chính quyền và nông hội ở xã đã được chấn chỉnh.

Đó là một thắng lợi to lớn. Nó mở đường cho đồng bào nông thôn ta xây dựng cuộc đời ấm no, góp phần xứng đáng vào công

cuộc khôi phục và phát triển kinh tế, củng cố miền Bắc thành cơ sở vững mạnh để đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà.

(*Thư gửi đồng bào nông thôn và cán bộ nhân dịp cải cách ruộng đất ở miền Bắc căn bản hoàn thành,* báo *Nhân Dân,* ngày 18-8-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.411).

Khi chưa cải cách ruộng đất, giai cấp địa chủ chiếm gần hết ruộng đất, chúng ngồi mát ăn bát vàng. Nông dân làm đầu tắt mặt tối nhưng lại khổ vì không có ruộng đất. Bây giờ ruộng đất đã về tay nông dân được sung sướng. Trước làm cho địa chủ ăn nên mình chỉ làm một phần, bây giờ làm cho mình hưởng phải cố lên mười phần.

(*Nói chuyện tại Hội nghị Liên hoan chiến sĩ thi đua nông nghiệp và cán bộ đổi công toàn quốc,* trước ngày 4-3-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.279).

Kinh nghiệm lịch sử đã chỉ rõ: Nông thôn phải kinh qua 2 cuộc cách mạng: Cải cách ruộng đất là một cuộc, cuộc thứ hai là từ chỗ thực hiện tổ đổi công, hợp tác xã, nông trường tập thể đến chỗ xã hội hoá nông nghiệp.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị giảm tô và cải cách ruộng đất,* ngày 31-10-1955*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.181).

Kinh nghiệm chứng tỏ rằng giai cấp địa chủ rất nhiều mưu mẹo, rất xảo quyệt, rất hung ác. Nguyên tắc đấu tranh là: "Tri bỉ tri kỷ", nghĩa là biết địch biết ta. Nếu chỉ biết mình mà không biết địch hay là chỉ biết địch mà không biết mình là chỉ biết một nửa và không thể thành công. Giai cấp địa chủ có trăm phương nghìn kế, từ mua chuộc cán bộ, mời cán bộ ăn, gả con cho cán bộ đi đến chỗ phá hoại mùa màng, tổ chức rối loạn, ám sát cán bộ và nông dân. Địa chủ không từ âm mưu thâm độc nào, đối phó với chúng không phải là

dễ. Chúng có kinh nghiệm từ mấy nghìn năm thống trị, nhiều mưu mẹo, nếu ta khinh địch thì sẽ thất bại.

(*Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc,* vào ngày 5-2-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.46-47).

Lập trường phải cho vững, tư tưởng phải dứt khoát.

Lập trường không vững vàng, tư tưởng không dứt khoát, thì nghiên cứu gì cũng không thực hành được cách mạng ruộng đất.

(*Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc,* ngày 5-2-1953*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.45).

Mấy năm trước, vì hoàn cảnh đặc biệt mà ta chỉ thi hành giảm tô, giảm tức, như thế là đúng.

Nhưng ngày nay, kháng chiến đã 7 năm, đồng bào nông dân hy sinh cho Tổ quốc, đóng góp cho kháng chiến đã nhiều và vẫn sẵn sàng hy sinh, đóng góp nữa. Song họ vẫn là lớp người nghèo khổ hơn hết, vì thiếu ruộng hoặc không có ruộng cày. Đó là một điều rất không hợp lý.

Muốn kháng chiến hoàn toàn thắng lợi, dân chủ nhân dân thật thà thực hiện, thì phải thiết thực *nâng cao quyền lợi kinh tế và chính trị của nông dân, phải chia ruộng đất cho nông dân.*

(*Diễn văn khai mạc Hội nghị lần thứ tư Ban chấp hành Trung ương Đảng (khóa II), đọc ngày 25-1-1953, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.31).

Muốn cho nhân dân ăn no, thì phải đẩy mạnh phát triển nông nghiệp. Muốn phát triển tốt nông nghiệp thì phải làm tốt thủy lợi…

Đêm trăng đưa nước tưới đồng,
Một tấc nước bạc là trăm bông lúa vàng.

Đội thủy lợi phải sẵn sàng,
Thủy lợi càng tốt, dân càng ấm no.

(*Cần phải tổ chức ngay đội thủy lợi,* báo *Nhân Dân*, ngày 26-11-1963, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.211, 213).

Muốn giảm tô triệt để, thì trước nhất phải *phát động quần chúng nông dân*, làm cho nông dân *tự giác tự động*, đoàn kết chặt chẽ, tổ chức vững chắc, đấu tranh hăng hái, để tranh cho kỳ được quyền lợi chính đáng của mình.

(*Phóng tay phát động quần chúng,* báo *Nhân Dân* số 97, từ ngày 1 đến ngày 5-3-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.71).

Năm nay, Chính phủ, Đảng và Mặt trận quyết định *phóng tay phát động quần chúng triệt để giảm tô*, thực hiện giảm tức. Đó là một việc rất công bằng và rất hợp lý. Vì sao?

Vì tối đại đa số nhân dân ta là *nông dân*. Trong vệ quốc quân, bộ đội địa phương, dân quân du kích, tối đại đa số chiến sĩ là nông dân. Đi dân công giúp việc Chính phủ và bộ đội, tối đại đa số là nông dân. Đóng thuế nông nghiệp để nuôi bộ đội và cán bộ, nông dân cũng hăng hái nhất. Thi đua tăng gia sản xuất để cải thiện sinh hoạt cho toàn dân, nông dân cũng hăng hái nhất. Nói tóm lại: trong công cuộc kháng chiến kiến quốc, nông dân đóng góp nhiều nhất, hy sinh nhiều nhất, công lao nhiều nhất. Thế mà họ lại nghèo khổ nhất, *vì địa tô quá nặng*, nợ lãi quá cao.

Nông dân ta có công với Tổ quốc, thì triệt để giảm tô, là bù đắp lại một phần nào cho công lao của nông dân.

(*Phóng tay phát động quần chúng,* báo *Nhân Dân* số 97, từ ngày 1 đến ngày 5-3-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.70).

Phải biết phân hóa địa chủ. Giai cấp địa chủ là kẻ thù của nông dân, nhưng họ không phải là thống nhất. Nếu biết phân hóa địa chủ thì công việc sẽ dễ dàng hơn. Lúc học điểm đó thì nhiều cán bộ cho là hiểu rồi, nhưng lúc làm thì sai. Có người có tư tưởng "thà tả hơn hữu", thế là không đúng. Tả cũng tếu mà hữu cũng tếu. Phải biết nắm vững chính sách, biết dựa vào quần chúng, biết phân hóa địa chủ.

(*Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt I của đoàn Thái Nguyên, ngày 12-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.53).

Phát động quần chúng là một việc rất quan trọng và cũng rất phức tạp, cho nên phải chuẩn bị rất kỹ càng, phải có phương châm rõ ràng, kế hoạch đầy đủ, cách làm chắc chắn. Trước nhất là: Lập trường giai cấp của cán bộ phải vững chắc dứt khoát, "đứng về phía nào? phục vụ quyền lợi ai?", tư tưởng của cán bộ phải đánh thông. Có như thế, mới thi hành đúng chính sách của Đảng và Chính phủ, mới đi đúng đường lối quần chúng, mới phát động được quần chúng nông dân thực hiện chính sách ruộng đất.

(*Thư gửi Hội nghị Nông dân và dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.43).

Phát động quần chúng như thế nào? Phát động phải nhằm vào tổ chức. Bất cứ lực lượng nào nếu không tổ chức chặt chẽ thì không có hiệu quả. Khi tổ chức rồi phải giáo dục, làm cho quần chúng tự giác, tự động, biết sức lực của họ, biết quyền lợi của họ, làm cho họ mạnh dạn đấu tranh. Phát động quần chúng phải tránh bao biện, phải tránh quan liêu mệnh lệnh, ép buộc, cán bộ về địa phương là để giúp nông dân tổ chức, giúp nông dân giác ngộ, đoàn kết đấu tranh. Làm thế nào khi cán bộ rút đi rồi, phong trào vẫn cứ tiếp tục phát triển không xẹp xuống…

Phát động quần chúng không phải như lửa rơm, đốt cháy bùng lên rồi tắt ngay. Phải làm cho quần chúng giác ngộ, làm cho phong

trào ăn sâu trong địa phương, tự quần chúng nêu vấn đề, tự họ giải quyết vấn đề, tự họ tranh đấu. Không phải cán bộ học được gì rồi thì mang nói cho nông dân ngồi nghe. Vì thế, trước hết cần chú ý vấn đề tổ chức. Hiện nay có nông hội chỉ có tên không có thực, không có sinh hoạt, thiếu giáo dục, vì những phần tử xấu nắm quyền lãnh đạo. Vì thế phải chỉnh đốn tổ chức, nơi nào chưa có nông hội thì phải tổ chức, nơi nào đã có thì phải củng cố rồi phát triển.

(*Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc,* vào ngày 5-2-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.47).

Phát động quần chúng triệt để giảm tô không phải là việc giản đơn dễ dàng. Nhưng có phải vì khó mà sợ không? Ta phải thấy rõ những phức tạp, khó khăn để chuẩn bị khắc phục nó. Muốn khắc phục nó thì phải tổ chức quần chúng, dựa vào quần chúng, học hỏi quần chúng, đi đúng đường lối quần chúng, việc gì cũng bàn bạc với quần chúng, thì dù vấn đề khó khăn mấy cũng sẽ giải quyết được hết.

Đó là một chiến dịch to lớn, phức tạp, khó khăn, phải thấy rõ sự thực như thế để quyết tâm khắc phục. Nhất định ta làm được, vì ta có Đảng, có chính quyền, có Mặt trận, có bộ đội, có kinh nghiệm quốc tế, đồng thời ta có hàng triệu chiến sĩ nông dân, khi đã giác ngộ thì họ là những chiến sĩ quyết chiến quyết thắng.

Với một Bộ Tổng tư lệnh, Bộ Tổng tham mưu mạnh mẽ là Đảng, Chính phủ, với một bộ đội có hàng triệu người, với số cán bộ như các cô, các chú ở đây và hàng nghìn hàng vạn cán bộ khác thì kẻ địch nào ta cũng đánh tan được.

(*Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc,* vào ngày 5-2-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.48).

Phương châm cải cách ruộng đất là: phóng tay phát động quần chúng nông dân, dựa vào quần chúng, đi đúng đường lối quần chúng,

tổ chức, giáo dục và lãnh đạo quần chúng nông dân đấu tranh một cách có kế hoạch, làm từng bước, có trật tự, có lãnh đạo chặt chẽ.

…

Những ruộng đất tịch thu, trưng thu, trưng mua đều *chia hẳn cho những nông dân không có ruộng đất hoặc thiếu ruộng đất*. Nông dân có quyền sở hữu ruộng đất đó.

(*Báo cáo trước Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa khóa I, kỳ họp thứ ba, ngày 1-12-1953, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.354).

Sau khi giảm tô, giảm tức, quần chúng đã được phát động, tổ chức đã vững chắc, lực lượng đã đầy đủ, ưu thế chính trị đã về tay nông dân lao động, đa số nông dân đã yêu cầu thì sẽ thực hiện *cải cách ruộng đất*.

(*Diễn văn khai mạc Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa II),* đọc ngày 25-1-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.30).

Sản xuất phải toàn diện, sản xuất thóc là chính đồng thời phải rất coi trọng hoa màu, cây ăn quả, cây công nghiệp, chăn nuôi, thả cá và nghề phụ. Phải coi trọng tăng vụ, vỡ hoang và tăng năng suất.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Hưng Yên,* ngày 16-9-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.199).

Sự thật là cuộc cách mạng ở các nước thuộc địa và nửa thuộc địa lúc đầu và trước hết là một cuộc cách mạng nông dân. Cuộc cách mạng ấy không tách rời cuộc cách mạng chống phong kiến. Sự liên minh giữa quần chúng đông đảo nông dân và giai cấp công nhân làm cái nền tảng trên đó có thể thành lập một mặt trận dân tộc rộng rãi và vững chắc. Cho nên cải cách ruộng đất là một nhiệm vụ cơ bản của cuộc cách mạng dân tộc dân chủ.

(*Trả lời phỏng vấn của Sáclơ Phuốcniơ, phóng viên báo L'Humanité (Pháp),* ngày 15-7-1969, báo *Nhân Dân,* ngày 5-3-1970, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.588-589).

Tăng diện tích mà không tăng sản lượng là vô ích, mất công. Nhưng tăng sản lượng cũng phải toàn diện. Lúa là chính, nhưng ngô, khoai, sắn, cũng phải có, cũng phải chú trọng. Nếu chỉ chú trọng lúa mà không chăm nom ngô, khoai, sắn, cũng không được. Hoặc chỉ chăm về cây lương thực mà không chăm về cây công nghiệp cũng là khuyết điểm.

(*Bài nói chuyện với Ban chấp hành đảng bộ tỉnh Nghệ An,* ngày 8-12-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.254-255).

Tăng gia phải tiết kiệm, tiết kiệm đi đôi với tăng gia, không phải làm được bao nhiêu, tiêu xài đi hết bấy nhiêu, có nhà làm được 1 tấn thóc: Nào ma chay, cưới xin, giỗ Tết, cứ ăn cho nhiều, kết quả là hết, như thế là gió vào nhà trống, nước đổ vào thùng không đáy. Phải thực hiện tiết kiệm.

(*Nói chuyện tại Hội nghị Liên hoan chiến sĩ thi đua nông nghiệp và cán bộ đổi công toàn quốc,* trước ngày 4-3-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr. 280).

Tăng gia sản xuất! Tăng gia sản xuất ngay! Tăng gia sản xuất nữa! Đó là khẩu hiệu của ta ngày nay. Đó là cách thiết thực của chúng ta để giữ vững quyền tự do, độc lập.

(*Gửi nông gia Việt Nam,* báo *Tấc Đất,* ngày 7-12-1945, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.4, tr.135).

Tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm là con đường đi đến xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội, xây dựng hạnh phúc cho nhân dân. Tăng gia là tay phải của hạnh phúc, tiết kiệm là tay trái của hạnh phúc.

(*Bài nói tại Đại hội liên hoan phụ nữ "Năm tốt",* ngày 30-4-1964, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.311).

Từ năm 1949 đã có sắc lệnh giảm tô, đến nay đã 4 năm mà vẫn chưa thực hiện triệt để. Xem đó thì biết rằng giảm tô không phải là

một vấn đề giản đơn, nó là một bộ phận của giai cấp đấu tranh, giai cấp nông dân đấu tranh với giai cấp địa chủ. Đây cũng là một chiến dịch, nhưng chiến dịch này to và rộng hơn Chiến dịch Hòa Bình, Tây Bắc, vì nó mở ra khắp cả nước. Nó càng khó hơn đánh giặc, vì đánh giặc thì đưa vũ khí ra mà đánh, trong chiến dịch này nông dân không đưa súng đạn ra đánh với địch, nhưng phải dùng một thứ vũ khí mạnh hơn, tức là lực lượng tổ chức và lực lượng đoàn kết của hàng triệu nông dân. Đảng và Chính phủ là Bộ Tổng tư lệnh, Bộ Tổng tham mưu của cuộc đấu tranh này. Cũng như mọi chiến dịch khác, nó phải có chính sách rõ ràng, phương châm đúng đắn, kế hoạch đầy đủ, có tổ chức, có lãnh đạo, chứ không phải nói "phóng tay phát động" quần chúng là phóng tay lung tung.

(*Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc,* vào ngày 5-2-1953*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.45-46).

Về chính sách ruộng đất, ở những vùng tự do, phải triệt để thi hành giảm tô, giảm tức, tịch thu ruộng đất của thực dân Pháp và Việt gian tạm cấp cho dân cày nghèo và gia đình các chiến sĩ, để cải thiện đời sống cho dân cày và nâng cao tinh thần cùng lực lượng kháng chiến của họ.

(*Báo cáo Chính trị tại Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ hai của Đảng,* đọc ngày 11-2-1951, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.7, tr.39).

… vừa rồi ở Trung Quốc đã có một việc thật là *chuyển đất*, mà cũng có ý nghĩa *lay trời* nữa.

Cuối tháng 6 năm nay, cuộc *cải cách ruộng đất* đã hoàn thành một phần lớn. Hơn 285 triệu người bần nông, cố nông đã có đủ ruộng cày.

Trước kia chân lấm tay bùn mà vẫn đói rách. Ngày nay có ruộng đủ cày thì no bụng ấm thân. Cho nên nông dân Trung Quốc sung sướng vui vẻ mà tự làm ra hai câu đối:

"Phân liễu địa,

Kiến liễu thiên".

Nghĩa là: Chia được đất, mới trông thấy trời.

(*Lay trời chuyển đất,* báo *Cứu quốc 14-8-1851, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.7, tr.158).

Xây dựng tổ đổi công tốt gồm có mấy mặt:

Xây dựng *tư tưởng*: Phải đánh thông tư tưởng cán bộ, đảng viên và quần chúng, làm cho ai cũng hiểu thấu rằng: Hiện nay chỉ có tổ đổi công tốt, sản xuất mới có thể tăng gia, kinh tế nông thôn mới có thể phát triển, đời sống nhân dân mới có thể ấm no, mọi việc khác mới có thể thi hành.

Xây dựng về *tổ chức*: Tổ đổi công tốt thì đoàn kết được bần, cố nông, trung nông. Do tổ đổi công mà thấy chi bộ xã có biết lãnh đạo và làm đúng chính sách của Đảng hay là không, biết đảng viên có hăng hái xung phong hay là không. Do tổ đổi công mà chọn lọc những người tốt, giới thiệu họ vào Đảng, làm cho Đảng ở nông thôn thêm vững mạnh.

Vì vậy, xây dựng tổ đổi công tốt vừa là nhiệm vụ *kinh tế* vừa là nhiệm vụ *chính trị* của Đảng và của dân.

(*Bài nói chuyện với các đại biểu trước khi Hội nghị Đổi công toàn quốc bế mạc,* tháng 5-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.481).

Yêu cầu của sản xuất nông nghiệp năm 1956 là bước đầu *giải quyết vấn đề lương thực*, cung cấp nguyên liệu, vật liệu để khôi phục tiểu công nghiệp, thủ công nghiệp, công nghiệp và cung cấp lâm thổ sản để mở rộng quan hệ buôn bán với các nước ngoài. Để đạt yêu cầu trên, toàn thể đồng bào nông dân phải *ra sức thi đua*:

- Trồng thêm *lúa và hoa màu*. Tăng năng suất và mở rộng diện tích trồng trọt, trồng thêm vụ, cấy hết ruộng hoang và khai thêm ruộng đất hoang khác.

- Khôi phục *cây công nghệ*, chủ yếu là bông, mía, cà phê và các cây công nghệ và cây ăn quả khác.

- *Chăn nuôi* nhiều gia súc để đủ trâu bò cày ruộng; nuôi nhiều lợn, gà để cung cấp thịt ăn cho nhân dân.

- Nghề đánh cá và làm muối đều phải đẩy mạnh sản xuất và tiêu thụ.

- *Khai thác gỗ* đi đôi với tu bổ và bảo vệ rừng; chú ý trồng cây gây rừng ở bờ biển.

Muốn làm được những việc đó, chúng ta phải:

- Hoàn thành cải cách ruộng đất tốt và sớm.

- Đẩy mạnh phong trào cải tiến kỹ thuật như thuỷ lợi, phân bón, giống và nông cụ.

- Ra sức bảo vệ sản xuất, đề phòng thiên tai, đề phòng địch phá hoại.

(*Lời kêu gọi nông dân thi đua sản xuất và tiết kiệm năm 1956,* báo *Nhân Dân,* ngày 19-12-1955*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.212-213).

4. HỢP TÁC XÃ NÔNG NGHIỆP LÀ CON ĐƯỜNG ĐỂ ĐƯA NÔNG THÔN PHÁT TRIỂN VÀ ĐEM LẠI CUỘC SỐNG HẠNH PHÚC, ẤM NO CHO NÔNG DÂN

Cơ sở sản xuất nông nghiệp là hợp tác xã.

Các hợp tác xã nên đề ra *nội quy*.

Nội quy cần do xã viên bàn bạc dân chủ đề ra và tự nguyện tự giác thi hành. Trong nội quy nên đề ra những điểm thiết thực như giữ gìn của công, đi làm về thì rửa cày cuốc, không cày quá sức trâu bò làm trâu bò gầy. Nội quy cần vắn tắt, rõ ràng, ai cũng có thể làm được, như thế có ích lợi cho cả hợp tác xã.

(*Bài nói tại Hội nghị Rút kinh nghiệm quản lí Hợp tác xã nông nghiệp toàn miền Bắc,* báo *Nhân Dân,* ngày 2-11-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.317).

Cách tổ chức.

Không phải làng nào cũng phải lập mỗi làng mỗi hợp tác xã. Cũng không phải mỗi làng phải lập cả mấy hợp tác xã. Cũng không phải có hợp tác xã này thì không lập được hợp tác xã kia. Chẳng qua theo hoàn cảnh nơi nào lập được hợp tác xã nào, và có khi hai hợp tác xã - mua và bán - lập chung cũng được.

Nếu nhiều nơi đã lập thành hợp tác như nhau, thì các hợp tác xã ấy nên liên lạc với nhau, thế lực càng mạnh hơn.

(*Đường cách mệnh, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.2, tr.347).

Cán bộ ta cần hiểu thấu và nhớ kỹ rằng: Tổ đổi công phải theo nguyên tắc tự giác, tự nguyện. Lãnh đạo tổ đổi công cần phải dân chủ.

(*Cần ra sức củng cố các tổ đổi công,* báo *Nhân Dân,* ngày 10-7-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.361).

Chủ nghĩa xã hội là làm cho mọi người dân sung sướng ấm no.

Muốn đạt mục đích đó, thì trước hết phải tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm.

Nước ta là một nước nông nghiệp, muốn tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm thì phải *tổ chức tốt các tổ đổi công và hợp tác xã*.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ Kiến An,* ngày 18-1-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.433).

Chúng ta tổ chức hợp tác xã trước hết là nhằm mục đích nâng cao đời sống của nông dân.

… Phải tổ chức tốt các tổ đổi công thường xuyên có bình công chấm điểm, rồi từ đó mà đưa lên hợp tác xã…

Cần củng cố tốt những hợp tác xã đã có… Cái đã tốt thì làm tốt thêm, cái vừa đưa lên tốt, cái kém đưa lên vừa, rồi lên tốt. Nếu củng cố tốt hơn 16.000 hợp tác xã đã có, thì số hợp tác xã có thể tăng lên gấp hai, ba lần.

Phải phát triển hợp tác xã một cách thật chắc chắn, không nên chạy theo số lượng.

(*Nói chuyện tại Hội nghị phong trào hợp tác hóa nông nghiệp,* báo *Nhân Dân,* ngày 12-9-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.279).

Có hai con đường làm ăn tập thể và riêng lẻ thì cũng có hai tư tưởng: tư tưởng xã hội chủ nghĩa và tư tưởng cá nhân chủ nghĩa. Chí công vô tư, coi hợp tác xã như nhà mình là tư tưởng xã hội chủ nghĩa. Tự tư tự lợi, chỉ nghĩ đến lợi riêng của mình, không chăm lo

việc chung của hợp tác xã, là cá nhân chủ nghĩa. Hai tư tưởng đó đấu tranh với nhau. Tư tưởng xã hội chủ nghĩa có đánh thắng tư tưởng cá nhân chủ nghĩa thì hợp tác xã mới phát triển tốt, mới đạt được nhiều thành tích.

(*Bài nói tại Hội nghị sản xuất vụ Đông - Xuân tỉnh Ninh Bình,* báo *Nhân Dân,* ngày 21-10-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.308).

Coi trọng sản xuất lúa là tốt, nhưng xem nhẹ hoa màu và cây công nghiệp. Do xem nhẹ hoa màu nên chăn nuôi không phát triển được. Coi trọng tăng năng suất là được, nhưng chưa chủ ý tăng diện tích bằng cách tăng vụ, trồng xen kẽ, vỡ hoang. Chú ý tăng cường kinh tế tập thể của hợp tác xã là đúng, nhưng chưa chú ý thích đáng đến kinh tế phụ gia đình của xã viên.

(*Bài nói chuyện với đồng bào xã Đại Nghĩa (Hà Đông),* ngày 7-10-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.211).

Cơ sở sản xuất nông nghiệp là hợp tác xã.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Hưng Yên,* ngày 16-9-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.199).

Điều lệ này của hợp tác xã sản xuất nông nghiệp rất quan trọng.

Nó nhằm bảo đảm thật sự quyền làm chủ tập thể của các xã viên.

Phải thực hiện tốt Điều lệ để hợp tác xã càng thêm vững mạnh, nông thôn ngày càng đoàn kết, sản xuất càng phát triển và nông dân ta càng thêm no ấm và tiến bộ.

Các ngành và Ủy ban hành chính các cấp phải thiết thực giúp đỡ các hợp tác xã thực hiện tốt Điều lệ này.

(*Lời giới thiệu điều lệ tóm tắt của hợp tác xã sản xuất nông nghiệp,* báo *Nhân Dân*, ngày 9-8-1969, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.566).

Điều quan trọng bậc nhất hiện nay để phát triển mạnh nông nghiệp là: *chỉnh đốn các ban quản trị hợp tác xã cho thật tốt*. Ban quản trị tốt thì hợp tác xã tốt. Hợp tác xã tốt thì nông nghiệp nhất định phát triển tốt.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị lần thứ bảy của BCHTW Đảng Lao động Việt Nam, khóa III*, ngày 16-4-1962, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.375).

Đổi công, hợp tác và cải tiến kỹ thuật là hai chân của nông nghiệp; hai chân vững chắc thì nông nghiệp đi nhanh.

Hiện nay, miền Bắc nước ta đã có 16.150 hợp tác xã gồm 21,5% tổng số nông hộ và 25 vạn tổ đổi công, gồm 69,1% tổng số nông hộ. Đó là một lực lượng to lớn. Nhưng phong trào chưa thật vững mạnh. Số tổ đổi công thường xuyên, có bình công, chấm điểm chỉ mới được 13%. Như thế là gốc chưa thật vững, hợp tác xã khó phát triển mạnh và nhanh. Cần ra sức *xây dựng các tổ đổi công thường xuyên, có bình công, chấm điểm* tốt hơn, nhiều hơn. Mặt khác, cần ra sức *củng cố tốt các hợp tác xã* về mặt tư tưởng cũng như về mặt tổ chức, cải tiến công tác quản lý, cải tiến kỹ thuật, làm gương mẫu cho các tổ đổi công và cho những nông dân còn làm ăn riêng lẻ.

(*Lời kêu gọi nông dân,* báo *Nhân Dân,* ngày 3-8-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.261).

Đối với người làm nghề thủ công và lao động riêng lẻ khác, Nhà nước bảo hộ quyền sở hữu về tư liệu sản xuất của họ, ra sức hướng dẫn và giúp đỡ họ cải tiến cách làm ăn, khuyến khích họ tổ chức hợp tác xã sản xuất theo nguyên tắc tự nguyện.

(*Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa,* ngày 18-12-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.373).

Hai là, đồng bào phải ra sức *tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm* để làm cho mọi người áo ấm cơm no. Muốn như vậy, thì đồng bào vùng thấp cũng như rẻo cao, phải tổ chức nhau lại *thành tổ đổi công và hợp tác xã*. Người đông thì sức mạnh, sức mạnh thì sản xuất được nhiều hơn. Những nơi đã có tổ đổi công và hợp tác xã thì phải ra sức *củng cố* nó cho thật tốt và thật vững chắc.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ các dân tộc tỉnh Cao Bằng,* ngày 27-3-1961, báo *Nhân Dân*, ngày 27-3-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.94).

Hỡi đồng bào nông dân lao động,

Hãy đoàn kết chặt chẽ, hăng hái vào tổ đổi công, hợp tác xã và thi đua cải tiến kỹ thuật, đẩy mạnh sản xuất, giành thắng lợi lớn hơn nữa cho vụ mùa năm nay và cho các vụ sau...; tuyệt đối không nên thấy khó mà chùn bước.

Các cấp, các ngành phải có kế hoạch thiết thực phục vụ phong trào hợp tác hoá nông nghiệp.

Tất cả đảng viên, đoàn viên thanh niên *lao động, chiến sĩ thi đua* ở nông thôn hãy phấn khởi tiến lên hàng đầu của phong trào đổi công, hợp tác, lập thành tích lớn trên mặt trận sản xuất nông nghiệp!

(*Lời kêu gọi nông dân,* báo *Nhân Dân*, ngày 3-8-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.262).

Hợp tác hoá nông nghiệp là khâu chính thúc đẩy công cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc. Kinh nghiệm qua chứng tỏ rằng hợp tác hoá nông nghiệp ở nước ta, cần phải trải qua hình thức tổ đổi công và hợp tác xã sản xuất nông nghiệp.

(*Báo cáo về dự thảo sửa đổi Hiến pháp tại kỳ họp thứ 11 quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa,* ngày 18-12-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.373).

Hợp tác hóa là một cuộc đấu tranh giai cấp, một cuộc đấu tranh gay gắt giữa chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa tư bản. Vì vậy, phải luôn luôn nâng cao *cảnh giác*, đề phòng bọn phá hoại.

(*Kinh nghiệm về hợp tác hóa nông nghiệp của Trung Quốc,* viết khoảng đầu năm 1959*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.53).

Hợp tác nghĩa là các xã viên góp sức người, sức của lại rồi đồng tâm nhất trí cùng làm, cùng hưởng, như anh em một nhà.

Đã hàng nghìn năm, người ta quen thói làm ăn riêng lẻ, "đèn nhà ai, rạng nhà nấy" với đầu óc hẹp hòi, tự tư tự lợi.

Nay tiến lên hợp tác xã *làm* ăn *tập thể*, đó là một sự biến đổi cực kỳ to, cực kỳ mới, cực kỳ tốt.

(*Một hợp tác xã gương mẫu,* báo *Nhân Dân,* ngày 11-1-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.2).

Hợp tác xã có 4 cách:

1. Hợp tác xã tiền bạc;

2. Hợp tác xã mua;

3. Hợp tác xã bán;

4. Hợp tác xã sinh sản.

(*Đường cách mệnh, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.2, tr.344).

Hợp tác xã là gì?

Nói tóm lại, hợp tác xã là hợp vốn, hợp sức với nhau. Vốn nhiều, sức mạnh, thì khó nhọc ít mà ích lợi nhiều. Vì vậy:

Hợp tác xã nông nghiệp là một tổ chức có lợi to cho nhà nông. Nó là một cách tranh đấu kinh tế có hiệu quả nhất, để giúp vào việc xây dựng nước nhà.

Hợp tác xã nông nghiệp là một cách làm cho nhà nông đoàn kết, làm cho nhà nông thịnh vượng.

Hợp tác xã nông nghiệp giúp cho nhà nông đạt đến mục đích, đã ích quốc lại lợi dân.

Hỡi đồng bào điền chủ nông gia!

Anh em ta ai chẳng mong được đầy đủ, giàu có, ai chẳng mong cho nước thịnh, dân cường. Vậy chúng ta hãy mau mau chung vốn góp sức, lập nên hợp tác xã nông nghiệp ở khắp nơi; từ làng mạc cho đến tỉnh thành, đâu đâu cũng phải có hợp tác xã.

Tục ngữ có câu: "Một cây làm chẳng nên non, nhiều cây chụm lại nên hòn núi cao".

(*Thư gửi điền chủ nông gia Việt Nam,* ngày 11-4-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.4, tr.246-247).

Hợp tác xã nào cũng phải có kế hoạch trồng rừng và tích cực bảo vệ rừng. Nếu rừng kiệt thì không còn gỗ và mất nguồn nước thì ruộng nương mất màu, gây ra lụt lội và hạn hán. Vì vậy đồng bào miền núi và trung du cũng như đồng bào miền xuôi lên tham gia phát triển kinh tế ở đây phải bảo vệ rừng như bảo vệ nhà cửa của mình.

(*Thư gửi Đại hội hợp tác xã và đội sản xuất nông nghiệp tiên tiến miền núi và trung du,* ngày 11-4-1964, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.294).

Hợp tác xã tuy là để giúp đỡ nhau, nhưng không giống các hội từ thiện. Vì các hội ấy có *tiêu đi* mà không *làm ra*, và giúp đỡ bất kỳ ai nhưng có ý bố thí, hợp tác xã có tiêu đi, có làm ra, chỉ giúp cho người trong hội, nhưng giúp một cách bình đẳng, một cách "cách mệnh" ai cũng giúp mà ai cũng bị giúp.

(*Đường cách mệnh, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.2, tr.344).

Hợp tác xã và tổ đổi công phải nhằm mục đích làm cho thu nhập của xã viên tăng thêm. Muốn tăng thêm thu nhập thì phải thi

đua đẩy mạnh sản xuất, ra sức thực hiện khẩu hiệu: *Cần kiệm xây dựng hợp tác xã.*

(*Bài nói tại Đại hội sản xuất tỉnh Hà Đông,* ngày 7-6-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.585).

… kinh tế hợp tác xã là hình thức sở hữu tập thể của nhân dân lao động; Nhà nước đặc biệt khuyến khích, hướng dẫn và giúp đỡ cho nó phát triển.

(*Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại kỳ họp thứ 11, Quốc hội khóa I, nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa,* ngày 18-12-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.373).

Một hợp tác xã, một đội sản xuất tiên tiến cần có mấy điều kiện sau đây:

1. Xã viên giác ngộ sâu sắc về giai cấp, có tinh thần làm chủ, có tư tưởng xã hội chủ nghĩa dứt khoát, rõ ràng. Nội bộ phải đoàn kết chặt chẽ, thương yêu giúp đỡ lẫn nhau. Mỗi cán bộ và xã viên phải thi đua thực hiện khẩu hiệu "Cần kiệm xây dựng hợp tác xã".

2. Mỗi hợp tác xã cần có một phương hướng sản xuất đúng đắn, phù hợp với tình hình kinh tế trong hợp tác xã và phù hợp với tình hình và yêu cầu chung của nền kinh tế quốc dân.

3. Xã viên đem hết năng lực và nhiệt tình tham gia lao động trong hợp tác xã. Hợp tác xã cần quản lý tốt lao động để mở rộng sản xuất, cả trồng trọt, chăn nuôi và nghề phụ.

4. Làm tốt việc cải tiến kỹ thuật và xây dựng bước đầu cơ sở vật chất, kỹ thuật, đặc biệt trước mắt cần chú ý bốn khâu: nước, phân, cần, giống.

5. Tài chính của hợp tác xã phải minh bạch, công khai. Phải hết sức tiết kiệm, kiên quyết chống tham ô, lãng phí. Làm đúng nguyên tắc phân phối theo lao động.

6. Làm tốt nghĩa vụ đối với Nhà nước, góp phần đắc lực vào việc công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa nước nhà.

7. Chi bộ phải được tăng cường và củng cố, vì chi bộ là hạt nhân lãnh đạo hợp tác xã. Chi bộ tốt thì hợp tác xã tốt, nếu chi bộ kém thì hợp tác xã kém. Đồng thời phải ra sức củng cố chi đoàn cho thật mạnh. Phụ nữ là một lực lượng rất quan trọng trong hợp tác xã, cần làm tốt việc động viên, tổ chức, giáo dục, giúp đỡ phụ nữ.

8. Cán bộ phải gương mẫu, chí công vô tư, cần kiệm liêm chính, hết lòng vì dân, thực hành dân chủ, làm trọn công việc, tham gia lao động, luôn luôn rèn luyện lập trường, tư tưởng và đạo đức cách mạng, đi sâu vào nghiệp vụ, kỹ thuật.

(*Thư gửi Đại hội hợp tác xã và đội sản xuất nông nghiệp tiên tiến vùng đồng bằng miền Bắc,* ngày 13-1-1964, báo *Nhân Dân,* ngày 15-1-1964, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.233-234).

Mỗi hợp tác xã như một gia đình, có người khỏe, người yếu, có người già, người trẻ. Cho nên trong hợp tác xã, phải giúp đỡ lẫn nhau. Đối với những người già yếu, neo đơn, thương binh, gia đình liệt sĩ, hợp tác xã phải khéo tìm cách chia công việc cho họ để họ cũng làm được, đồng thời phải chú ý giúp đỡ họ.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông),* ngày 7-10-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.216).

Mùa Thu sắp qua, Đông rét sắp tới, các hợp tác xã cần phải chăm sóc trâu bò chu đáo…

Việc chăm sóc tốt trâu bò là nhiệm vụ chung của cả hợp tác xã. Các cán bộ địa phương đều phải ra sức làm tốt. Đó cũng là một cách

thiết thực của đồng bào nông dân ở hậu phương tham gia sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước.

(*Cần phải chăm sóc tốt trâu bò trong vụ rét sắp tới,* báo *Nhân Dân,* ngày 9-10-1968*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.503).

Muốn no cơm, ấm áo thì mọi người phải thi đua *tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm*. Nông dân phải *cần kiệm xây dựng hợp tác xã nông nghiệp* cho tốt, cho vững. Muốn hợp tác xã phát triển tốt và vững thì:

a) *Cán bộ*, ban quản trị phải công bằng, dân chủ. Mọi việc phải bàn bạc với xã viên, sổ sách, tiền của phải rõ ràng minh bạch.

b) *Xã viên* phải đoàn kết chặt chẽ, vui vẻ sản xuất, coi công việc hợp tác xã như công việc nhà mình. Để sản xuất tốt, tăng gia thu nhập cho cả hợp tác xã và cho mỗi xã viên, cần phải thực hiện những điều sau đây:

1. Đủ nước,

2. Nhiều phân,

3. Cày sâu, bừa kỹ,

4. Giống tốt, mạ tốt,

5. Trừ sâu, diệt thú rừng,

6. Cải tiến nông cụ,

7. Săn sóc ruộng rẫy.

Hợp tác xã cần phải đẩy mạnh *chăn nuôi*. Phải tổ chức nghề phụ để thêm thu nhập cho xã viên.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Cao Bằng,* ngày 21-2-1961, báo *Nhân Dân,* ngày 23-2-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.45).

Muốn tăng gia sản xuất phải thi đua, thí dụ thi đua chống hạn thì phải gánh nước, đào giếng, khơi mương. Một người làm không nổi, phải nhiều người, tức là phải có tổ đổi công. Muốn cho tổ đổi công tốt, không được cưỡng ép ai, phải tổ chức từ nhỏ đến lớn, tổ chức rồi phải làm cho mọi người thấy đều có lợi, khác hẳn với khi chưa có tổ. Trong tổ, mỗi người phải được dân chủ bàn bạc, phân công rành rọt. Tóm lại, tổ đổi công phải có đủ 3 điều:

- Không được cưỡng ép người ta vào.

- Mỗi người trong tổ cùng có lợi.

- Công việc phải bàn bạc dân chủ.

Muốn người ta vào tổ thì phải chú ý: Người đã vào không nên khinh rẻ người chưa vào, trái lại còn phải giúp đỡ người ta, nếu người ta vào lại ra, mình vẫn phải giúp đỡ, không vì người ta ra mà hắt hủi lạnh nhạt, một khi giúp đỡ tốt người ta lại xin vào.

(*Nói chuyện tại Hội nghị Liên hoan chiến sĩ thi đua nông nghiệp và cán bộ đổi công toàn quốc,* trước ngày 4-3-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.280-281).

Muốn tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm tốt thì phải tổ chức tốt các *tổ đổi công* và *hợp tác xã*.

Xây dựng tổ đổi công có bình công chấm điểm cho tốt thì khi tiến lên hợp tác xã sẽ tốt.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Nguyên,* báo *Nhân Dân,* ngày 21-10-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.521-522).

Nếu xã viên "chân đứng trong, lòng ở ngoài", chỉ ham lợi riêng trước mắt, không thấy lợi chung lâu dài - thì không bao giờ hết khó khăn và hợp tác xã khó mà phát triển.

Nếu mọi xã viên đều thấm nhuần tinh thần tập thể, coi hợp tác xã như nhà mình, và thực hiện khẩu hiệu *Cần kiệm xây dựng hợp tác xã*, thì khó khăn gì cũng vượt qua và hợp tác xã nhất định phát triển tốt.

(*Một hợp tác xã gương mẫu,* báo *Nhân Dân,* ngày 11-1-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.2).

Nguyên tắc tổ đổi công:

- *Một là, không được cưỡng ép ai hết*. Phải tuyên truyền, giải thích cho nông dân thấy lợi ích tổ đổi công; ai muốn vào thì vào, tuyệt đối không được ép buộc ai.

- *Hai là, làm sao cho những gia đình trong tổ đổi công đều có lợi*. Có lợi thì người ta mới vui lòng vào. Tuyên truyền cho người ta vào tổ đổi công là một việc khó. Nhưng khi người ta vào tổ rồi cũng chưa phải đã thành công. Vì nông dân có nhiều vấn đề phức tạp. Ví dụ: trong một tổ có gia đình nhiều người, gia đình ít người; có người làm khoẻ, người làm yếu; gia đình này có trâu bò, gia đình kia không có. Trâu bò cũng có con khoẻ con yếu. Ruộng đất thì có ruộng xa ruộng gần. Lúa chín cùng một lúc thì ai cũng muốn gặt trước... Nếu không khéo giải quyết, để cho ai cũng đều có lợi, thì sẽ sinh ra thắc mắc, tị nạnh lẫn nhau, sẽ thất bại.

- *Ba là, tổ đổi công thì phải có tổ trưởng hoặc ban quản trị. Quản trị phải dân chủ.* Việc làm phải bàn bạc với nhau. Mọi người đều hiểu mới vui lòng làm. Có người chưa hiểu, chưa vừa lòng, mà bắt họ làm thì hỏng việc.

Phương pháp tổ chức:

- Một là, *chớ ham làm mau*, ham rầm rộ. Làm ít mà chắc chắn hơn làm nhiều, làm rầm rộ mà không chắc chắn. Đi bước nào vững vàng, chắc chắn bước ấy, cứ tiến tới dần dần.

- Hai là, *phải thiết thực*. Đã tổ chức là phải làm việc thiết thực, chứ không phải tổ chức cho có tên mà không có thực tế.

- Ba là, *phải làm từ nhỏ đến lớn*, từ 5, 7 gia đình đến 9, 10 gia đình, không nên tổ chức quá to, vì quá to thì khó nắm, sẽ chệch choạc, dễ thất bại.

Ngoài ra, còn có mấy điều phải chú ý: Phải *rút kinh nghiệm* tốt để theo, kinh nghiệm xấu để tránh. Phải cải tiến cách cày bừa, làm ăn.

Phải tổ chức *thi đua*. Bất cứ việc nhỏ việc to, có thi đua thì mọi người mới cố gắng. Phải làm cho mọi người hiểu thi đua là ích nước lợi nhà.

(*Bài nói chuyện ở Hội nghị Đổi công toàn quốc,* báo *Nhân Dân,* ngày 11-5-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.466).

Nói chung thì mình là người chủ tập thể của nước nhà; nói riêng thì công nhân là chủ nhà máy, xã viên là chủ hợp tác xã nông nghiệp.

(*Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang,* ngày 21-3-1961, báo *Nhân Dân*, ngày 27-3-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.78).

Nước ta là một nước nông nghiệp, muốn tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm thì phải tổ chức tốt và củng cố tốt các *tổ đổi công và hợp tác xã.*

(*Bài nói tại Đại hội Sản xuất tỉnh Hà Đông,* ngày 7-6-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.584).

Ở tỉnh ta hiện nay nông nghiệp là chính, vậy Bác nói nhiều về vấn đề này.

- *Một là*, muốn tăng gia sản xuất thì phải tổ chức hợp tác xã nông nghiệp…

- *Hai là*, mục đích của hợp tác xã là làm cho thu nhập chung của xã và thu nhập riêng của xã viên ngày càng tăng.

(*Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang,* ngày 21-3-1961, báo *Nhân Dân*, ngày 27-3-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.79).

… Ở trong hợp tác xã, văn hoá phải tuyên truyền, giáo dục ý thức cần kiệm xây dựng hợp tác xã, yêu hợp tác xã như nhà, chống tư tưởng làm ăn riêng lẻ và những tư tưởng lạc hậu có ảnh hưởng xấu cho việc củng cố và phát triển hợp tác xã.

(*Bài nói tại Hội nghị Đại biểu những người tích cực trong văn hóa quần chúng,* ngày 11-2-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.470-471).

Phải củng cố hợp tác xã cho tốt. Muốn hợp tác xã tốt, phải thế nào? Phải nêu cao tinh thần làm chủ: làm chủ xóm làng, làm chủ hợp tác xã, làm chủ đất nước... Nhưng phải cho ra người chủ, chứ không thể phất phơ được. Mọi người đều có trách nhiệm làm cho dân giàu nước mạnh, quốc phòng vững mạnh. Làm chủ hợp tác xã là thế nào? Là phải coi công việc của hợp tác xã như công việc của mình, chứ không phải làm sao cũng được.

(*Lời kêu gọi nông dân,* báo *Nhân Dân,* ngày 3-8-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.262).

Quy mô hợp tác xã không nên quá to, quá to thì khó quản lí. Cũng không nên quá nhỏ, quá nhỏ thì sức người ít, khó phát triển.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị Miền núi,* ngày 16-9-1962, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.460).

Sản xuất và chiến đấu là hai mặt trận quan hệ rất mật thiết với nhau. Các hợp tác xã nông nghiệp là đội quân hậu cần của quân đội chiến đấu ngoài mặt trận. Các xã viên hợp tác xã là chiến sĩ sản xuất, cần phải cố gắng như chiến sĩ ngoài mặt trận. Các xã viên hợp tác xã phải sản xuất tốt để bộ đội và nhân dân ta ăn no đánh thắng. Vì vậy,

nhiệm vụ của các hợp tác xã nông nghiệp, của bà con xã viên, của cán bộ công tác ở nông thôn là rất quan trọng.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình,* ngày 1-1-1967, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.258).

Sau cải cách ruộng đất, nông dân hăng hái sản xuất, sẵn sàng vào tổ đổi công. Tuy vậy đại đa số tổ viên còn thói quen và tư tưởng làm ăn riêng. Tư tưởng *tập thể* và tư tưởng *cá nhân* đang đấu tranh với nhau, và cuộc đấu tranh ấy không dễ hoàn toàn giải quyết trong một thời gian ngắn.

(*Cần ra sức củng cố các tổ đổi công,* báo *Nhân Dân,* ngày 10-7-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.161).

Tổ đổi công và hợp tác xã phát triển cái nào phải củng cố thật tốt cái ấy.

Cần phải nêu cao tính chất hơn hẳn của hợp tác xã bằng những kết quả thiết thực là làm cho thu nhập của xã viên được tăng thêm, làm cho xã viên sau khi vào hợp tác xã thu hoạch nhiều hơn hẳn khi còn ở ngoài.

(*Bài nói tại Hội nghị Sản xuất Đông - Xuân tỉnh Ninh Bình,* báo *Nhân Dân*, ngày 21-10-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.308).

Tục ngữ An Nam có những câu: "Nhóm lại thành giàu, chia nhau thành khó" và "Một cây làm chẳng nên non, nhiều cây nhóm lại thành hòn núi cao". Lý luận hợp tác xã đều ở trong những điều ấy.

(*Đường cách mệnh, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.2, tr.343).

Xây dựng tổ đổi công phải theo nguyên tắc tự nguyện tự giác không gò ép. Các tổ nhỏ thoả thuận với nhau hợp thành tổ vừa, tổ vừa cũng theo nguyên tắc tự nguyện hợp lại thành tổ lớn, tiến dần lên hợp tác xã.

(*Bài nói tại Đại hội Sản xuất Đông - Xuân tỉnh Thái Bình,* ngày 26-10-1958, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.11, tr.554).

5. SÁNG KIẾN, CẢI TIẾN KỸ THUẬT ĐIỀU KIỆN TIÊN QUYẾT TẠO RA NĂNG SUẤT CAO TRONG SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP

Nông nghiệp cũng có "guồng máy" của nó. Từ lúc chọn giống đến ngày đưa thóc vào kho, mọi công việc phải ăn khớp, nhịp nhàng với nhau, thì kết quả thu hoạch mới tăng.

Chủ tịch Hồ Chí Minh cuốc đất trồng rau trong vườn Phủ Chủ tịch

Cải tiến nông cụ là một việc rất cần thiết. Nó tiết kiệm được nhiều sức lao động và thời giờ. Nó giúp ích nhiều cho việc tăng gia sản xuất.

(*Mùa xuân quyết thắng,* báo *Nhân Dân,* ngày 3-2-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.463).

Cải tiến nông cụ thì công việc đỡ nặng nhọc, lại nhanh, kịp thời vụ. Không cải tiến nông cụ, không thể tăng được năng suất lao động, không thể tiến bộ được.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông),* ngày 7-10-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.219).

Có đủ nước, nhiều phân rồi, lại còn phải *chọn giống tốt*, phải *phòng trừ sâu bệnh* thì mới thu hoạch được nhiều. Trong sản xuất có nhiều việc quan hệ với nhau. Có làm tốt cả các biện pháp thì ruộng mới có năng suất cao, mùa màng mới thắng lợi.

(*Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình,* ngày 1-1-1967, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.258-259).

Để đẩy mạnh phong trào cải tiến nông cụ, đảng bộ các địa phương cần phải thực hiện *chỉ đạo riêng*: Dựa vào các lực lượng của hợp tác xã nông nghiệp, mỗi tỉnh hoặc mỗi huyện phải *làm thí điểm* thật tốt ở một vài xã. Khi xã thí điểm đã làm tốt, thì mời nông dân và thanh niên các xã khác đến tham quan, làm thử, thảo luận, phê bình, học tập, rồi về làm ở xã mình.

(*Cần phải đẩy mạnh phong trào cải tiến nông cụ,* báo *Nhân Dân,* ngày 6-6-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.582).

Đánh giặc để giữ làng, giữ nước.

Đắp đê, hộ đê để bảo vệ mùa màng.

Mấy năm qua, đồng bào đã thắng lợi trong việc giữ đê. Năm nay đồng bào phải ra sức cố gắng hơn nữa để đánh thắng giặc lụt.

(*Thư gửi đồng bào các tỉnh có đê,* ngày 29-5-1952*,* báo *Cứu quốc,* ngày 2-6-1952, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.7, tr.417).

Để nắm chắc vụ Đông - Xuân thắng lợi, cần chú ý 7 điểm:

1. Ra sức giữ nước cho ruộng.

2. Chọn giống tốt.

3. Cày sâu, bừa kỹ.

4. Bón phân nhiều (Tỉnh nhà có tiến bộ, trước bón phân ít, nay đã bón nhiều: 125 gánh một mẫu ta, nhưng chưa nhiều, như thế là còn ít...).

5. Cấy dày.

6. Cải tiến kỹ thuật.

7. Ra sức chống thiên tai như hạn hán, sâu chuột.

(*Bài nói tại Đại hội sản xuất Đông - Xuân tỉnh Thái Bình,* ngày 26-10-1958, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.11, tr.554).

Hạn, lụt, sâu là ba kẻ địch của nông dân ta.

Để chống hạn, thì ta ra sức đào kênh, xẻ mương, lấy nước vào ruộng.

Để chống lụt, thì ta ra sức đắp đê, giữ đê.

Để chống sâu, thì ta ra sức bắt sâu, trừ sâu.

…

Hạn và lụt là "do Trời làm", mà nhân dân ta còn anh dũng chống lại và thắng Trời. Thì nhân dân ta quyết không lùi bước trước thứ sâu nhỏ mọn và nhất định tiêu diệt cho kỳ được lũ giặc sâu ấy!

(*Ra sức trừ sâu cắn lúa,* báo *Nhân Dân,* ngày 20-10-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.165-166).

Hết sức chú ý thâm canh ruộng lúa nước để có năng suất cao, đồng thời làm tốt thủy lợi để tăng vụ. Giảm dần lúa nương và lúa đồi vì năng suất quá thấp mà lại gây ra xói mòn.

(*Thư gửi Đại hội Hợp tác xã và đội sản xuất nông nghiệp tiên tiến miền núi và trung du,* ngày 11-4-1964, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.294).

Hiện nay, số đông nông dân ta vẫn dùng những nông cụ lạc hậu như tổ tiên ta đời xửa đời xưa. Vì vậy, làm lụng rất khó nhọc mà năng suất thì rất kém cỏi.

Muốn tăng gia sản xuất thì chúng ta nhất định phải quyết tâm cải tiến nông cụ.

(*Cần phải đẩy mạnh phong trào cải tiến nông cụ,* báo *Nhân Dân,* ngày 6-6-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.581).

Lụt cũng là một thứ giặc. Đồng minh của giặc lụt là giặc đói. Nếu chúng ta sơ hở, chủ quan, không lo trước, giặc đói theo sau.

Chữ rằng nhất định thắng thiên

Người mà cố gắng, trời hiền phải theo

(*Giữ đê, phòng lụt*, báo *Nhân Dân,* ngày 9-9-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.128).

Muốn cải tiến kỹ thuật, phải biết kỹ thuật. Muốn cải tiến tổ chức lao động, cũng phải biết phương pháp tổ chức và có kinh nghiệm tổ chức. Về mặt này và mặt kia, hiện nay chúng ta đều còn kém. Cho nên phải "học, học nữa, học mãi", như Lênin đã dạy.

(*Bài nói tại Hội nghị Sản xuất vụ Đông - Xuân tỉnh Ninh Bình,* báo *Nhân Dân,* ngày 14-3-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.527).

Muốn làm tốt những công việc sản xuất thì phải *tổ chức và phân phối sức lao động* cho tốt. Sau này, kháng chiến thắng lợi, chúng ta sẽ có nhiều máy móc để thay thế cho sức người và sức trâu bò. Nhưng bây giờ chúng ta còn cần nhiều sức trâu bò. "Con trâu

là đầu cơ nghiệp". Phải *chăm sóc trâu bò*, không được để trâu bò đói rét.

(*Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình,* báo *Nhân Dân,* ngày 13-1-1967, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.259).

Muốn sản xuất vụ Đông - Xuân này tốt thì phải nhớ kỹ và làm đúng tám điều sau đây:

Nước phải đủ, *phân* phải nhiều,
Cày sâu, *giống* tốt, *cấy* đều dảnh hơn.
Trừ sâu, diệt chuột chớ quên,
Cải tiến nông cụ, là nền nhà nông.
Ruộng nương quản lý ra công,
Tám điều đầy đủ, thóc bông đầy bồ.

(*Bài nói tại Hội nghị Sản xuất vụ Đông - Xuân tỉnh Ninh Bình,* báo *Nhân Dân,* ngày 21-10-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.308).

Muốn thu hoạch của mọi người tăng lên thì ruộng phải tốt, muốn ruộng tốt thì phải làm cỏ, bỏ phân là một phần, nhưng trước hết là phải có đủ nước. Như thế là phải ra sức làm thuỷ lợi cho tốt.

…

Làm thủy lợi phải là phong trào của toàn dân. Xã này với xã khác, huyện này với huyện khác, tỉnh này với tỉnh khác, đều có liên quan với nhau, phải cùng làm, phải thảo luận với nhau, phảiđoàn kết giúp đỡ lẫn nhau, không nên chỉ nhìn thấy lợi ích của nơi mình mà để thiệt cho nơi khác.

(*Bài nói tại Hội nghị Thủy lợi toàn miền Bắc,* ngày 14-9-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.284-285).

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia tát nước chống hạn ở cánh đồng Quai Chảo, huyện Thanh Trì, Hà Nội, ngày 12/01/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm kè bảo vệ sông Đà ở Cổ Đô, huyện Ba Vì, tỉnh Hà Tây (08/7/1958)

Năm nay mưa nhiều và sớm, thời tiết biến chuyển thất thường, chúng ta phải phòng lụt lớn.

Nhưng dù nước to đến đâu, chúng ta cũng quyết giữ đê cho vững, không để nạn lụt xảy ra. Giữ đê phòng lụt là công việc cực kỳ quan trọng đến dân sinh.

(*Thư gửi đồng bào, bộ đội và cán bộ các tỉnh có đê,* báo *Nhân Dân,* ngày 10-6-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.341).

Nghề nông phải đấu tranh chống những tai nạn của thiên nhiên: Hạn, lụt, sâu bọ, chim, chuột, dịch, v.v. lại còn phải đấu tranh với các tập quán bảo thủ lạc hậu.

(*Nói chuyện với Hội nghị Tổng kết công tác nông lâm ngư nghiệp,* tháng 4-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.318).

Nhiệm vụ trước mắt của đồng bào nông dân là:

- Cần đẩy mạnh hơn nữa công tác *thủy lợi*. Phải ra sức làm nhiều *phân* cho vụ chiêm và chống thói cấy chay. Bảo đảm cấy *kịp thời vụ*, quyết tâm tranh thủ một vụ Đông Xuân thắng lợi và toàn diện.

…

- Phải tiết kiệm lương thực. Khi được mùa phải phòng khi mất mùa. Không nên dùng thóc gạo nấu rượu.

- Thực hiện gọn và tốt công tác nộp thuế, trả nợ và bán lương thực thừa cho Nhà nước.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Thanh Hó*a, ngày 11-12-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.251).

Nói đến kinh tế nông thôn trước hết là nói đến vấn đề nước. Ở nông thôn, nước ví như sông mà chủ nghĩa xã hội như thuyền, nước sông lên nhiều thì thuyền đi lại dễ dàng. Cho nên, ngay từ bây giờ,

phải làm sao đẩy mạnh công tác thuỷ lợi cho đều, tốt, chắc chắn, trước mắt là phục vụ sản xuất Đông - Xuân, chuẩn bị cho vụ mùa.

(*Bài nói tại Hội nghị công tác thủy lợi năm 1959,* ngày 7-3-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.505-506).

Nông nghiệp cũng có "guồng máy" của nó. Từ lúc chọn giống đến ngày đưa thóc vào kho, mọi công việc phải ăn khớp, nhịp nhàng với nhau, thì kết quả thu hoạch mới tăng.

(*Guồng máy nông nghiệp,* báo *Nhân Dân,* ngày 28-4-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.122).

- Nông nghiệp phải rất coi trọng *ba điều*:

Thiên thời - Mùa nào thì cần phải làm việc gì, nhất là phải làm kịp thời vụ.

Địa lợi - Đất nào phải trồng thứ gì cho thích hợp.

Nhân hòa - Xã viên có người khỏe, người yếu; có người thạo nghề, người chưa thạo. Công việc có việc khó việc dễ, việc nặng việc nhẹ. Phải phân phối thế nào cho người đúng với việc, việc đúng với người, và ai cũng có công việc, cũng phấn khởi lao động.

(*Guồng máy nông nghiệp,* báo *Nhân Dân,* ngày 28-4-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.123).

Phải cải tiến nông cụ. Điều này rất quan trọng. Vì nông cụ của ta cũ kỹ, cho nên làm lụng rất khó nhọc nhưng kết quả thu hoạch thì ít. Chúng ta phải gây một phong trào cải tiến nông cụ, thì sức lao động sẽ lợi gấp đôi, gấp ba, lúa và hoa màu sẽ tốt gấp bội.

(*Bài nói tại Đại hội sản xuất tỉnh Hà Đông,* ngày 7-6-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.586).

Phải đặc biệt chú ý đến sức lao động *phụ nữ*. Phụ nữ là đội quân lao động rất đông. Phải *giữ gìn sức khoẻ cho phụ nữ* để chị em tham gia sản xuất được tốt. Ví dụ: Khi phụ nữ có kinh thì hợp tác xã

chớ phân công cho họ đi làm ở chỗ ruộng sâu, nước rét. Các hợp tác xã phải có những *tổ giữ trẻ tốt* để phụ nữ có con mọn có chỗ gửi các cháu để yên tâm lao động.

(*Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình,* báo *Nhân Dân,* ngày 13-1-1967, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.259-260).

Phải nhớ rằng có cải tiến nông cụ, thì nông dân làm lụng mới đỡ vất vả, đỡ tốn công sức. Chú ý cải tiến từ cái cày, cái bừa, chiếc xe vận chuyển đến các dụng cụ làm cỏ, tuốt lúa, thái rau, thái khoai, v.v..

(*Nói chuyện tại Hội nghị Bàn việc củng cố và phát triển phong trào hợp tác hóa nông thôn,* ngày 14-6-1960, báo *Nhân Dân,* ngày 15-5-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.595).

Sản xuất được nhiều hoa màu thì phải chú trọng *việc chế biến hoa màu.*

(*Bài nói chuyện với đồng bào xã Đại Nghĩa (Hà Đông),* ngày 7-10-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.212).

Thủy lợi là việc quan trọng nhất cho nông nghiệp.

Đội thủy lợi là quân chủ lực để làm tốt thủy lợi.

…

Đội chuyên làm thủy lợi có tác dụng quyết định đối với phong trào hai năm làm thủy lợi. Nó là đội quân chủ lực để thực hiện kế hoạch xây dựng thủy lợi vô cùng to lớn của chúng ta, các cấp ủy đảng và các hợp tác xã cần phải vượt mọi khó khăn và thành lập cho tốt và cho kịp thời; muốn vậy, lãnh đạo phải đi sát quần chúng, cán bộ, đảng viên và đoàn viên thanh niên phải xung phong gương mẫu.

(*Tổ chức tốt hơn nữa các đội thủy lợi,* báo *Nhân Dân,* ngày 19-3-1964, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.267).

Tôi kêu gọi đồng bào nông dân và cán bộ các cấp hãy ra sức thực hiện đầy đủ và kịp thời những công tác sau đây:

- Cấy lúa chiêm và trồng ngô, khoai...

- Trồng cây công nghiệp, nhất là trồng bông.

- Phát triển chăn nuôi nhiều lợn, gà, trâu, bò.

- Hết sức tiết kiệm trong công việc làm ăn và trong dịp Tết, phải tránh lãng phí sức người, tránh lãng phí thời giờ và tiền của. Chớ vì được mùa mà ăn tiêu phí phạm.

- Phải ra sức chống hạn, chống rét. Phải đoàn kết và tổ chức tốt những tổ đổi công để giúp đỡ nhau sản xuất.

- Phải gắn liền việc sản xuất và việc sửa sai.

(*Lời kêu gọi đồng bào nông dân tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm,* tháng 1-1957, báo *Nhân Dân,* ngày 14-1-1957, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.475).

Trên mặt trận sản xuất, cán bộ và xã viên phải nắm vững kỹ thuật canh tác để thâm canh tăng năng suất. Muốn tăng năng suất trước hết phải làm tốt *thuỷ lợi*, phải nhiều *phân bón*. Phân bón thì có thứ phân bón sẵn có, chỉ cần ra sức lấy là được, như bùn, nước phù sa. Nhưng phân chuồng vẫn là loại phân bón tốt nhất. Muốn có nhiều phân chuồng thì phải chăn nuôi tốt, nhất là *nuôi lợn*. Có đủ nước, nhiều phân rồi, lại còn phải *chọn giống tốt*, phải *phòng trừ sâu bệnh* thì mới thu hoạch được nhiều.

(*Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình,* báo *Nhân Dân,* ngày 13-1-1967, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.258-259).

Trên mặt trận sản xuất nông nghiệp, phải coi trọng cả *lúa* và *hoa màu*. Có lúa lại phải có nhiều hoa màu thì lương thực mới dồi dào. Hoa màu dùng làm thức ăn cho người, lại còn để chăn nuôi lợn.

Trong việc chăn nuôi còn phải chú ý *nuôi nhiều cá*, để thêm thức ăn.

(*Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình,* báo *Nhân Dân,* ngày 13-1-1967, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.259).

Trong cuộc thử thách lâu dài và gian khổ là 8, 9 năm kháng chiến, nhân dân ta đã thắng lợi. Hạn hán cũng là một cuộc thử thách, nhân dân ta quyết chống hạn thành công.

(*Thư khen huyện Mỹ Đức có nhiều thành tích chống hạn, ngày 7-2-1956,* báo *Nhân Dân,* ngày 8-2-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.265).

Trung ương Đảng và Chính phủ quyết định mở cuộc vận động "*Cải tiến quản lý hợp tác xã, cải tiến kỹ thuật, nhằm phát triển sản xuất nông nghiệp toàn diện, mạnh mẽ và vững chắc*". Cuộc vận động này rất cần thiết, rất kịp thời.

Từ cải cách ruộng đất đến tổ chức hợp tác xã nông nghiệp, từ tổ chức hợp tác xã đến cuộc vận động cải tiến này, đó là những giai đoạn tiến lên của nông nghiệp ta.

…

Cuộc vận động này bao gồm cả nội dung tư tưởng, tổ chức và kỹ thuật. Vì vậy, phải phát động tư tưởng của quần chúng. Phải đi sâu vào việc tổ chức sản xuất, tổ chức lao động. Phải ra sức cải tiến kỹ thuật. Có như vậy mới bảo đảm thắng lợi toàn diện.

(*Bài nói tại Hội nghị Phát động cuộc vận động "Cải tiến quản lý hợp tác xã, cải tiến kỹ thuật, nhằm phát triển sản xuất nông nghiệp toàn diện, mạnh mẽ, vững chắc",* báo *Nhân Dân* ngày 15-3-1963, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.43 và 44).

Trước kia ruộng chỉ cấy một vụ, mỗi mẫu Bắc Bộ chỉ thu được 362 cân. Nay nhiều ruộng đã cấy hai, ba vụ, năng suất đạt 564 cân. Trước kia, vì rượu chè lu bù mà đời sống bấp bênh, trong làng xóm

và trong gia đình thường có chuyện bất hòa. Nay bỏ được nạn nấu rượu lậu, thì bà con đoàn kết thuận hòa, giúp đỡ nhau tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm.

(*Những chi bộ tốt và chi bộ chưa tốt,* báo *Nhân Dân*, ngày 31-10-1963, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.196).

Vả chăng nếu cứ dùng những nông cụ lạc hậu thì chậm trễ, không kịp thời và sản xuất không thể tăng gia được. Vì vậy, nhất định phải cải tiến nông cụ. Cải tiến nông cụ phải nhằm vào những điểm chính:

- *Vận tải*: Trong nghề làm ruộng, việc vận tải là khó nhọc và mất nhiều công nhất. Từ khi gánh phân và mạ ra đồng đến khi gánh lúa và rơm rạ về nhà, việc vận tải đó đã chiếm hết độ 50% sức lao động. Vì vậy, phải dùng xe cút kít thay cho đòn gánh. Năng suất của một người xe nhiều gấp ba, bốn lần năng suất của người gánh.

- Dùng "máy" *cấy*, năng suất nhiều gấp năm, sáu lần cấy bằng tay. Người ta lại khỏi khom lưng suốt ngày, trên thì nắng, dưới thì nước.

- Gặt bằng "máy" nhanh gấp ba lần gặt bằng tay.

- *Thái khoai, thái sắn* bằng "máy" nhanh gấp bảy, tám lần thái bằng tay, v.v..

"Máy" *tát nước, bừa đất, làm cỏ*, v.v., năng suất đều gấp hai, gấp ba lần.

Nói tóm lại, dùng các nông cụ cải tiến thì vừa làm nhanh, làm tốt, vừa đỡ khó nhọc nặng nề.

(*Cần phải đẩy mạnh phong trào cải tiến nông cụ,* báo *Nhân Dân,* ngày 6-6-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.582).

Về cải tiến công cụ, cần được đẩy mạnh hơn nữa và toàn diện hơn nữa… nếu chỉ cải tiến cày bừa thì cũng chưa đủ. Phải cải tiến

công cụ làm cỏ, cải tiến cách trồng cây và sử dụng hết công suất máy móc. Cày bừa rồi, mà không làm cỏ cũng không được. Trồng cây, nhưng không cải tiến cách trồng cũng không được. Ngay cả việc vận chuyển, gặt hái... cũng đều phải cải tiến.

(*Bài nói chuyện với cán bộ và công nhân nông trường Đông Hiếu (Nghệ An)*, ngày 10-12-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.285).

- Về sản xuất nông nghiệp, cần làm công tác thủy lợi tốt, làm phân bón nhiều, chọn giống tốt, cày sâu bừa kỹ, cấy dày đúng mức, v.v..

- Phải ra sức chăn nuôi, vì chăn nuôi vừa là một nguồn lợi lớn, lại là một kho phân nhiều.

- Cần đẩy mạnh nghề đánh cá, nghề làm muối, nuôi dưỡng và bảo vệ các thứ hải sâm, trân châu, v.v.. Để làm tốt những nghề đó, thì cần phải cải tiến kỹ thuật, cải tiến lưới, thuyền. Muốn có lưới tốt, thì phải có tơ, muốn có tơ, thì phải chú ý trồng dâu nuôi tằm.

(*Bài nói chuyện với nhân dân đảo Cô Tô (Hải Ninh)*, ngày 09-6-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.129).

6. VAI TRÒ CỦA NGƯỜI CÁN BỘ QUẢN LÝ Ở NÔNG THÔN

Giai cấp địa chủ đã bị đánh đổ. Nông dân đã được ruộng cày và đã làm chủ ở nông thôn. Các tổ chức ở xã được trong sạch hơn, v.v. và bản thân cán bộ được thử thách, rèn luyện.

Những thắng lợi ấy có một ý nghĩa quan trọng đối với công cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà.

… 2. Đảng phải thu phục cho được đại bộ phận dân cày và phải dựa vào hạng dân cày nghèo làm thổ địa cách mạng đánh trúc bọn đại địa chủ và phong kiến.

3. Đảng phải làm cho các đoàn thể thợ thuyền và dân cày (công hội, hợp tác xã) khỏi ở dưới quyền lực và ảnh hưởng của bọn tư bản quốc gia.

4. … Còn đối với bọn phú nông, t*rung, tiểu địa chủ* và tư bản An Nam mà chưa rõ mặt phản cách mạng thì phải lợi dụng,… làm cho họ đứng trung lập. Bộ phận nào đã ra mặt phản cách mạng (Đảng Lập hiến, v.v.) thì phải đánh đổ.

(*Sách lược vắn tắt của Đảng,* năm 1930, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.3, tr.3).

Ai lãnh đạo tổ đổi công? Trực tiếp là tổ trưởng tổ đổi công. Nếu tổ trưởng công bằng, vô tư, khéo tổ chức, khéo lãnh đạo, được bà con tin phục và yêu mến, thì việc của tổ sẽ thành công…

Đảng viên phải gương mẫu trong công việc tổ đổi công. Chi bộ trong xã phải thiết thực lãnh đạo, giúp đỡ tổ đổi công. Tổ đổi công tốt hay xấu, chi bộ phải phụ trách một phần lớn... Từ nay, những xã cải cách ruộng đất nào mà chưa có tổ đổi công, thì trách nhiệm của chi bộ là phải xây dựng tổ đổi công. Có tổ đổi công rồi mà chưa vững chắc, thì trách nhiệm của chi bộ là phải làm cho nó vững chắc.

(*Bài nói chuyện ở Hội nghị Đổi công toàn quốc,* báo *Nhân Dân,* ngày 11-5-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.467).

Các *hợp tác xã* cần phải quản lý tốt hơn nữa về kế hoạch sản xuất, về lao động, về kỹ thuật, về tài vụ. Phải tăng số ngày công và hiệu suất lao động để tăng thu nhập cho xã viên. Phải chống tư tưởng bình quân.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Nghệ An,* ngày 9-12-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr. 257).

Cán bộ địa phương nên thí nghiệm tổ chức lại các quỹ *nghĩa thương*, một hình thức tương trợ đã có từ lâu đời trong nông thôn ta. Nhà nước có dự trữ của Nhà nước, nhân dân có dự trữ của nhân dân, có nghĩa thương để khi gặp khó khăn, nông dân có thể giúp đỡ lẫn nhau.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị lần thứ 14 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa II,* khoảng từ ngày 4 đến ngày 7-12-1958, báo *Nhân Dân,* ngày 9-12-1958, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.11, tr.579).

Cán bộ của làng phải là người trong sạch, công bình, thạo việc, có thể làm gương cho dân làng; có thể hy sinh lợi ích riêng cho lợi ích chung. Trong nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, dân có quyền lựa chọn những cán bộ như thế.

(*Đời sống mới,* viết ngày 20-3-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.5, tr.119-120).

Cán bộ về xã phải chú ý *giúp đỡ và bồi dưỡng cốt cán*, trước hết là cốt cán bần nông, cố nông. Các cô các chú làm xong cải cách

ruộng đất thì kéo về, nếu không bồi dưỡng cán bộ địa phương thì khi đoàn rút về, công việc ở xã sẽ không trôi chảy. Khi ở xã phải có cốt cán giúp việc; lúc đoàn rút về rồi, phải có cốt cán tiếp tục làm việc.

(*Bài nói trong Hội nghị tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của đoàn Thái Nguyên - Bắc Giang,* ngày 8-2-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.310).

Cần phải đoàn kết nông dân *lao động*. Nếu biết đoàn kết nông dân lao động thì việc gì làm cũng có kết quả tốt; nếu không biết đoàn kết nông dân lao động thì công việc sẽ không chạy, kéo dài thời gian mà kết quả không tốt.

(*Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt I ở Thái Nguyên,* ngày 12-9-1954*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.53).

Chế độ ta là chế độ dân chủ nhân dân. Nhân dân làm chủ nước nhà. Nông dân làm chủ nông thôn.

Ở nông thôn, ngoài lợi ích của nông dân, Đảng và Chính phủ không có lợi ích nào khác.

Lợi ích của nông dân và lợi ích của Nhà nước là nhất trí. Nước mạnh thì dân giàu

(*Diện tích và sản lượng,* báo *Nhân Dân,* ngày 1-3-1957, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.516).

Chi bộ là gốc rễ của Đảng ở nông thôn. Chi bộ vững mạnh thì mọi chính sách của Đảng và Chính phủ nhất định thi hành được tốt.

(*Chi bộ ở nông thôn,* báo *Nhân Dân,* ngày 19-2-1957, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.504).

"Đảng Lao động Việt Nam gồm có những công nhân, nông dân, lao động trí óc yêu nước nhất, hy sinh nhất, gồm những người phụng sự nhân dân lao động, chí công vô tư, gương mẫu trong công tác kháng chiến và kiến quốc".

(*Bài nói chuyện trong buổi khai mạc lớp chỉnh huấn cán bộ Đảng, chính ở cơ quan Trung ương,* ngày 6-2-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.51).

Đảng phải thu phục cho được đại bộ phận dân cày và phải dựa vào hạng dân cày nghèo làm thổ địa cách mạng đánh trúc bọn đại địa chủ và phong kiến.

(*Sách lược vắn tắt của Đảng,* năm 1930, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.3, tr.3).

Địa chủ cũng có đôi người làm cách mạng, nước ta cũng như các nước khác, ta cũng có vài đồng chí đại địa chủ mà làm cách mạng, hồi bí mật có bao nhiêu tiền của giúp cho Đảng hết, cam tâm chịu tù đày. Họ tuy là người trong giai cấp địa chủ nhưng lập trường và tư tưởng đã đứng về phe vô sản, là người của giai cấp công nhân.

(*Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc,* ngày 5-2-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.45).

Giai cấp địa chủ đã bị đánh đổ. Nông dân đã được ruộng cày và đã làm chủ ở nông thôn. Các tổ chức ở xã được trong sạch hơn, v.v. và bản thân cán bộ được thử thách, rèn luyện.

Những thắng lợi ấy có một ý nghĩa quan trọng đối với công cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà.

(*Thư gửi Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt 5,* ngày 1-7-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.356).

Hiện nay đang mùa mưa lũ, ở một số nước châu Á đã xảy ra nạn lụt. Các ngành và các địa phương cần coi trọng hơn nữa việc phòng và chống lụt, bão, chống địch đánh phá đê, kè.

…

Các đồng chí lãnh đạo tỉnh và huyện phải phân công nhau trực tiếp đi xuống các xã, hợp tác xã nông nghiệp để kiểm tra, đôn đốc,giúp đỡ việc chuẩn bị phòng, chống lụt, bão và đẩy mạnh sản xuất vụ mùa. Phải vận động đồng bào làm nhiều thuyền, mảng, ụ

đất, sàn gác, chằng chống nhà cửa cho vững, phòng khi lụt to, bão lớn. Phải giữ gìn và sửa sang hầm hố, phòng máy bay giặc Mỹ.

Các đơn vị bộ đội, các cơ quan phải có kế hoạch tích cực tham gia và giúp đỡ nhân dân chuẩn bị các mặt cho tốt.

(*Phải hoàn thành tốt công tác phòng và chống lụt, bão năm 1968,* báo *Nhân Dân*, ngày 4-7-1968, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.469-470).

Hiện nay Đảng và Chính phủ có quyết định khôi phục kinh tế, mà *sản xuất nông nghiệp là chính*. Cán bộ đi cải cách ruộng đất phải đảm bảo kế hoạch sản xuất đó trong vùng mình đang hoạt động.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị Giảm tô và cải cách ruộng đất,* ngày 31-10-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.510).

Là đảng viên Đảng Lao động Việt Nam, thì dù xuất thân từ thành phần khác nhau, cũng đều chung một đại gia đình cách mạng, đều chung một mục đích là xây dựng chủ nghĩa xã hội, đều chung một lập trường là lập trường của giai cấp công nhân. Cho nên trong chi bộ không nên có sự phân biệt đồng chí này là trung nông, đồng chí kia là bần cố nông… *Tất cả đều phải thật sự đoàn kết nhất trí, đồng tâm hiệp lực*, lãnh đạo nông thôn thi hành cho đúng chính sách của Đảng và Chính phủ.

Chi bộ thật thà đoàn kết nhất trí thì lãnh đạo được nông thôn đoàn kết nhất trí. Chi bộ và nông thôn đoàn kết nhất trí thì công việc sửa sai cũng như công việc sản xuất và mọi công việc khác tuy nhiều khó khăn phức tạp, cũng nhất định làm được tốt.

(*Chi bộ ở nông thôn,* báo *Nhân Dân,* ngày 19-2-1957, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.10, tr.505-506).

Muốn làm tốt công tác thuỷ lợi, các cấp uỷ, các cán bộ chuyên môn phải đi đúng đường lối quần chúng, liên hệ mật thiết với quần chúng, dựa vào lực lượng quần chúng. Quần chúng thông suốt về

phương châm, phương pháp của Đảng và Chính phủ thì nhất định sẽ làm được và làm tốt.

(*Bài nói tại Hội nghị Tổng kết công tác thủy lợi năm 1959,* báo *Nhân Dân,* ngày 9-3-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.505).

Muốn nâng cao đời sống của nhân dân thì nhất định phải phát triển mạnh nông nghiệp. Muốn phát triển nông nghiệp thì đi đôi với cải tiến quản lý hợp tác xã, việc quan trọng bậc nhất là công tác thủy lợi.

(*Cần cải tiến mạnh công tác thủy lợi,* báo *Nhân Dân*, ngày 13-1-1963, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.2).

Muốn quản lý tốt hợp tác xã, cán bộ quản trị phải dân chủ, tránh quan liêu mệnh lệnh, làm việc gì cũng cần bàn bạc kỹ với xã viên. Làm việc theo lối mệnh lệnh, quan liêu, không dân chủ thì chắc chắn thất bại.

(*Bài nói tại Hội nghị Rút kinh nghiệm công tác quản lí Hợp tác xã nông nghiệp toàn miền Bắc,* báo *Nhân Dân,* ngày 2-11-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.317).

Nền tảng của vấn đề dân tộc là vấn đề nông dân, vì nông dân là tối đại đa số trong dân tộc.

Nền tảng của cách mạng dân chủ cũng là vấn đề nông dân, vì nông dân là lực lượng cách mạng đông nhất chống phong kiến, chống đế quốc.

(*Diễn văn khai mạc Hội nghị lần thứ tư Ban chấp hành Trung ương Đảng (khóa II), đọc ngày 25-1-1953, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.31).

Người nông dân thường chậm hiểu, ít nói. Nhưng nếu khêu gợi thì những người nông dân đó thường là những người thật thà, nói rất đúng. Muốn cho họ trở nên hăng hái thì phải chịu khó theo dõi giúp đỡ họ tiến bộ.

(*Bài nói trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của đoàn Thái Nguyên - Bắc Giang, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.308).

Nông hội phải giáo dục, khuyến khích, giúp đỡ, đưa nông dân vào tổ đổi công. Như thế trực tiếp lãnh đạo tổ đổi công là tổ trưởng, chi bộ và nông hội. Thanh niên thì phải làm nòng cốt trong tổ đổi công. Chỗ nào đã có Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam thì Đoàn phải đẩy mạnh công tác tổ đổi công. Các cấp đảng huyện, tỉnh và khu phải thiết thực kiểm tra, đôn đốc, giúp đỡ các tổ đổi công.

(*Bài nói chuyện ở Hội nghị Đổi công toàn quốc,* báo *Nhân Dân,* ngày 11-5-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.468).

Nông trường vừa là xí nghiệp vừa là nông nghiệp, nên cách lao động ở nông trường có khác. Thí dụ: Ở nhà máy ngày làm 8 giờ, nhưng ở đây phải dốc sức làm cho kỳ xong, làm cho kịp thời vụ, phải tranh thủ nắng mưa, cho nên không thể theo ngày làm đúng 8 giờ như ở nhà máy.

(*Bài nói chuyện với cán bộ và công nhân Nông trường Đông Hiếu (Nghệ An),* ngày 10-12-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.286).

Nông vận là phải:

- Tổ chức nông dân thật chặt chẽ.

- Đoàn kết nông dân thật khăng khít.

- Huấn luyện nông dân thật giác ngộ.

- Lãnh đạo nông dân hăng hái đấu tranh cho lợi ích của nông dân, của Tổ quốc.

(*Thư gửi Hội nghị cán bộ nông dân cứu quốc toàn quốc,* tháng 11-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.6, tr.148).

Nước ta ở về xứ nóng, khí hậu tốt,

Rừng vàng biển bạc, đất phì nhiêu.

Nhân dân dũng cảm và cần kiệm.

Các nước anh em giúp đỡ nhiều.

Thế là chúng ta có đủ cả ba điều kiện thuận lợi - thiên thời, địa lợi, và nhân hòa - để xây dựng chủ nghĩa xã hội, tức là xây dựng đời sống ấm no sung sướng cho nhân dân ta.

Việc mà toàn Đảng, toàn dân ta cần phải làm, là ra sức kết hợp và vận dụng thật khéo ba điều kiện đó vào công cuộc xây dựng kinh tế của miền Bắc nước ta.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị lần thứ bảy của BCHTW Đảng Lao động Việt Nam khóa III,* ngày 16-4-1962, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.374).

Nước ta, sĩ, nông, công, thương, binh đều phải *Thi đua ái quốc*.

(*Thư cảm ơn ông Vũ Hữu Đùng,* tháng 3-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.6, tr.48).

Phát triển và củng cố các tổ đổi công và hợp tác xã phải đi đúng đường lối giai cấp của Đảng ở nông thôn, trước hết là *dựa hẳn vào bần nông và trung nông lớp dưới, đoàn kết chặt chẽ với trung nông.*

Phải tích cực bồi dưỡng và phát huy tác dụng cốt cán của bần nông và trung nông lớp dưới, phải thành tâm và kiên nhẫn thuyết phục trung nông, phải giữ vững khối đoàn kết chặt chẽ trong hàng ngũ nông dân lao động như anh em một nhà. Người đi trước rước người đi sau, người đi sau theo mau người đi trước, phê bình nhau, khuyên bảo nhau, nhưng không đả kích lẫn nhau, không để phần tử xấu xen vào chia rẽ.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Nam Liên (Nghệ An),* ngày 9-12-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.264).

Sản xuất được nhiều, đồng thời phải chú ý phân phối cho công bằng. Muốn phân phối cho công bằng, cán bộ phải chí công vô tư, thậm chí có khi cán bộ vì lợi ích chung mà phải chịu thiệt một phần nào. Chớ nên cái gì tốt thì dành cho mình, xấu để cho người khác.

(*Bài nói tại Hội nghị Rút kinh nghiệm quản lí Hợp tác xã nông nghiệp toàn miền Bắc,* báo *Nhân Dân,* ngày 2-11-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.318).

Sau phát động quần chúng, giáo dục chi bộ và cốt cán ở nông thôn là một việc rất quan trọng và cần kíp.

… Cho nên, cốt cán không những là cái khâu liên hệ, mà lại là cái kho dồi dào cho Đảng lấy thêm lực lượng mới. Nếu cốt cán được phát triển và củng cố, thì Đảng sẽ phát triển và củng cố. Nếu không có cốt cán, thì Đảng sẽ khô héo.

(*Giáo dục chi bộ và cốt cán ở nông thôn,* báo *Nhân Dân* số 183, từ ngày 9 đến ngày 11-5-1954, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.467-468).

Tất cả nhân dân trong xã như một gia đình lớn. Trong gia đình, phải trên kính dưới nhường, thương yêu giúp đỡ nhau… Đối với những người già yếu, neo đơn, thương binh, gia đình liệt sĩ, hợp tác xã phải khéotìm cách chia công việc cho họ để họ cùng làm được, đồng thời phải chú ý giúp đỡ họ.

(*Bài nói chuyện với cán bộ và xã viên hợp tác xã Vĩnh Thành (Nghệ An),* ngày 10-12-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.281-282).

Thanh niên là một cái nguồn vô tận, từ nguồn ấy mà chúng ta đào tạo những cán bộ tốt cho hiện tại và tương lai của nước nhà.

(*Thanh niên nông dân,* báo *Nhân Dân,* số 159, từ ngày 11 đến ngày 15-11-1954, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.386).

Thế nào là chi bộ tốt ở nông thôn?

Có thể nói tóm tắt thế này: Là chi bộ nào chấp hành tốt các chính sách của Đảng; đi đúng đường lối quần chúng; củng cố và phát triển tốt hợp tác xã nông nghiệp, không ngừng nâng cao mức sống của nhân dân, đảng viên gương mẫu và được dân tin, dân phục, dân yêu.

(*Một chi bộ tốt ở nông thôn,* báo *Nhân Dân*, ngày 9-2-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.37).

Tin tưởng và nghe lời Đảng và Chính phủ, đồng bào nông dân đã tổ chức hợp tác xã, giao ruộng đất, trâu bò, nông cụ cho ban quản trị. Vậy để trâu bò hợp tác xã gầy, việc sản xuất của hợp tác xã sút kém thì ai phụ trách?

Bà con nông dân vào hợp tác xã đều mong muốn sản xuất được nhiều hơn, thu nhập tăng hơn trước khi vào hợp tác xã. Vì vậy nhiệm vụ của ban quản trị là làm thế nào cho hợp tác xã phát triển được sản xuất.

(*Bài nói tại Hội nghị Rút kinh nghiệm quản lí Hợp tác xã nông nghiệp toàn miền Bắc,* báo *Nhân Dân,* ngày 2-11-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.316).

Tổ chức hợp tác xã là một bước tiến lên nhưng đó chỉ mới là một bước đầu. Bây giờ cần phải *củng cố và phát triển nó cho tốt*. Trước hết phải làm cho xã viên và cán bộ đều phải ra sức thực hiện "*Cần kiệm xây dựng hợp tác xã*", làm cho tăng thu nhập riêng của các xã viên và thu nhập chung của hợp tác xã. Muốn được như vậy, thì:

- *Cán bộ* ban quản trị phải dân chủ, công bằng, minh bạch, chí công vô tư.

- *Xã viên* phải ra sức chăm lo công việc xã và quý trọng tài sản của xã.

- Cán bộ và xã viên phải đoàn kết chặt chẽ như anh em một nhà.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Bắc Giang,* ngày 6-4-1961, báo *Nhân Dân*, ngày 8-4-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.104).

Tổ chức tổ đổi công phải có phương châm, có nguyên tắc, có phương pháp.

Phương châm hiện nay là: cần phát triển cho nhiều tổ đổi công từng vụ, từng việc, làm sao cho tất cả các nơi đã giảm tô và cải cách

ruộng đất đều có những tổ đổi công như thế. Nơi nào trình độ quần chúng, trình độ cán bộ khá, thì tổ chức *tổ đổi công thường xuyên*, đổi công mùa này sang mùa khác. Chỗ nào đã có tổ đổi công thường xuyên thì phải củng cố cho vững thêm, tốt thêm.

Sau này, tổ đổi công thường xuyên đã rộng khắp và có nền nếp rồi, mới tiến lên làm *hợp tác xã*. Chớ sốt ruột, tham mau, vội tổ chức hợp tác xã ngay.

(*Bài nói chuyện ở Hội nghị Đổi công toàn quốc,* báo *Nhân Dân,* ngày 15-5-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.9, tr.465).

Trong đợt 3, cán bộ ta có kinh nghiệm hơn, tiến bộ khá. Nhưng vẫn còn mắc nhiều khuyết điểm khá phổ biến, khá nghiêm trọng, như:

- Xem thường việc chỉnh đốn chi bộ - Đó là vì cán bộ không hiểu đúng tầm quan trọng việc lãnh đạo của Đảng ở nông thôn.

- Kém đi sâu, xét kỹ - Đó là vì tinh thần trách nhiệm còn kém.

- Bao biện, mệnh lệnh - Đó là vì chưa tin tưởng vào lực lượng của quần chúng.

- Lạm quyền, phớt ý kiến của nông hội - Đó là kém tinh thần dân chủ.

(*Vài ưu điểm và khuyết điểm của các đội phát động quần chúng,* báo *Nhân Dân,* từ ngày 16 đến ngày 20-2-1954, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.409).

Trong đợt 4, nói chung thì cán bộ ta *tiến bộ nhiều*.

… Nhưng một số cán bộ còn mắc những *khuyết điểm nặng*. Vài thí dụ:

- *Sợ khổ…*

- *Ngại khó…*

- *Tự mãn*

- *Lập trường không vững* - Không dựa hẳn vào bần cố nông. Vì vậy mà khi thì *tả*, khi thì *hữu*. Có đội đã dùng cách đánh đập để truy địa chủ - như 10 xã ở Tuyên Quang (*Trung ương và Chính phủ đã nghiêm cấm dùng nhục hình*). Có đội thì tỏ thái độ không kiên quyết đối với địa chủ, mơn trớn địa chủ. Thậm chí có cán bộ nghe lời địa chủ mà không tin nông dân (Lạng Sơn, Phú Thọ, Tuyên Quang). *Thế là làm sai chính sách của Đảng và Chính phủ, đi sai đường lối quần chúng*.

- *Lãnh đạo thiếu sót* - Còn xem nhẹ trung nông, phụ nữ và cán bộ dân tộc thiểu số. Không ra sức bồi dưỡng cốt cán, chỉ dùng họ mà không huấn luyện họ.

Không để đồng bào thiểu số nói tiếng của họ trong lúc tố khổ.

Khai hội quá nhiều, quá kéo dài, ảnh hưởng đến công việc sản xuất.

Có đoàn (Lạng Sơn) suốt cả đợt không hề báo cáo lên Trung ương.

(*Ưu điểm và khuyết điểm trong phát động quần chúng giảm tô đợt 4*,
báo *Nhân Dân,* từ ngày 1 đến ngày 3-6-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, sđd, t.8, tr.493-494).

Trong một làng, *nhà* thì có nhà giàu, nhà vừa, nhà nghèo. *Người* thì có người tốt, người vừa, người kém. *Học* thì có kẻ thông, kẻ vừa, kẻ dốt. Hai hạng trên phải tìm cách giúp đỡ, cảm hoá hạng thứ ba.

Công việc làm ăn thì có nghề làm ruộng, nghề thủ công và nghề buôn bán. Phải tìm cách giúp đỡ lẫn nhau. Tốt nhất là tổ chức hợp tác xã, thì nghề nào cũng dễ tăng gia sản xuất. Vì nhiều người đông sức, thì tốn thì giờ ít, mà kết quả nhanh hơn, nhiều hơn.

Về *văn hoá*, phải làm cho cả làng đều biết chữ, biết đạo đức và trách nhiệm của công dân.

Về *phong tục*, phải cấm hẳn say sưa, cờ bạc, hút xách, bợm bãi, trộm cắp. Phải tìm cách làm cho không có đánh chửi nhau, kiện cáo nhau. Làm cho làng mình thành một làng "phong thuần tục mỹ".

Về *vệ sinh*, đường sá phải sạch sẽ. Ao tắm giặt, giếng nước uống phải phân biệt và săn sóc cẩn thận. Những ao hồ không cần thì lấp đi, cho đỡ muỗi.

Phải có cầu xia chung, hoặc cầu xia riêng từng nhà. Đã khỏi hôi thối, ruồi nhặng, lại có phân tốt.

Trong lúc *kháng chiến*, làng mình có tiểu đội du kích, phải ra sức giúp việc phá hoại để ngăn địch. Phải cẩn thận đề phòng Việt gian, giúp đỡ bộ đội, giúp đỡ đồng bào tản cư, di cư.

Phải tổ chức những hội quần chúng, những hội Cứu quốc, hội Liên hiệp quốc dân.

(*Đời sống mới*, viết ngày 30-3-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, sđd, t.5, tr.118-119).

Trong phong trào hợp tác hóa, *phát triển và củng cố* phải kết hợp chặt chẽ với nhau. Công việc ấy lại phải kết hợp chặt chẽ với công việc *kiện toàn chi bộ đảng và đoàn thanh niên ở xã*.

(*Kinh nghiệm về hợp tác hóa nông nghiệp của Trung Quốc,*
viết khoảng năm 1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.53).

Trong việc phát động quần chúng, nói chung thì cán bộ ta đều hăng hái, chịu khó, làm đúng chính sách, có kết quả tốt.

Nhưng vẫn có một vài cán bộ phạm sai lầm, ảnh hưởng không tốt đến công tác. Vài thí dụ:

Ba cùng lở dở. Có cán bộ làm việc xóm này ăn cơm xóm khác. Hoặc ăn tại nhà bần nông, ngủ tại nhà trung nông. Hoặc cùng ăn, cùng ở, nhưng không cùng lao động với nông dân.

Bắt rễ sai lệch. Hoặc quá khắt khe… Hoặc bắt rễ lu bù… Hoặc có ít báo nhiều.

Phát triển lung tung. Như xã H., một đêm kết nạp vào nông hội 80 người, trong số đó có 15 người vắng mặt! Ở xã L., một bà cụ già làm nghề chèo thuyền, cả đời không cày cấy, mà cũng được cử vào ban chấp hành nông hội!

Huấn luyện máy móc…

Lớp giải thích cho địa chủ ở M., địa chủ L. cho vợ lẽ đến thay mặt, địa chủ N. cho đứa con 13 tuổi đến thay mặt. Mà đội vẫn để vậy.

Quan liêu mệnh lệnh…

Đảo lộn chính sách. Chính sách của Đảng và Chính phủ là: 1) Dựa vào bần cố nông; 2) Đoàn kết chặt chẽ với trung nông, rồi *mới đến* 3) Liên hiệp phú nông. Một số cán bộ đã làm *ngược hẳn* lại: trước hết và đặc biệt chú trọng điểm 3, mà quên bẵng hoặc để điểm 1 và 2 lại sau. Kết quả là ảnh hưởng không tốt.

Những khuyết điểm khác. Như nóng tính, bao biện, tự mãn, đại khái, kém điều tra nghiên cứu, kém tỉnh táo và kiên quyết đối phó với những hành động trái phép của địa chủ phản động, kém chú ý phát động thanh niên và phụ nữ.

(*Vài sai lầm trong phát động quần chúng,* báo *Nhân Dân,* số 143, từ ngày 21 đến ngày 25-10-1954, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.8, tr.315-316).

Từ trung ương đến địa phương, các ngành các cấp cần thật sự tham gia cuộc vận động hợp tác hoá nông nghiệp. Các ngành nông lâm, thuỷ lợi, mậu dịch, tuyên truyền... cần thật sự góp sức tham gia và đẩy mạnh phong trào hợp tác hoá.

(*Nói chuyện tại Hội nghị tổng kết phong trào hợp tác hóa nông nghiệp,* ngày 12-9-1959, báo *Nhân Dân,* ngày 13-9-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.279-280).

Vận động nông dân vào tổ đổi công, hợp tác xã thì phải tuyên truyền giải thích nhưng như thế chưa đủ, mà phải lấy kết quả thực tế để nông dân nhìn thấy tận mắt, nghe thấy tận tai thì việc tuyên truyền đó mới có kết quả tốt.

(*Nói chuyện tại lớp huấn luyện đào tạo cán bộ hợp tác xã nông nghiệp,* ngày 13-3-1958, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.11, tr.361).

Về phần ban quản trị thì phải có tinh thần trách nhiệm trước xã viên, phải dựa vào xã viên, bàn bạc dân chủ với xã viên để giải quyết mọi công việc trong hợp tác xã, phải chí công vô tư, phải công bằng và liêm khiết.

(*Nói chuyện với đồng bào thôn Lạc Trung* (Vĩnh Phúc) ngày 25-1-1961, báo *Nhân Dân*, ngày 28-1-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.18).

Vì cán bộ và đảng viên không nêu gương mẫu tốt, mà lại nêu gương xấu, cho nên trong thôn đã sinh ra nhiều *lãng phí, tham ô*: Nhiều đội sản xuất đã lén lút lập quỹ riêng. Bà con dân làng dùng thóc gạo rất phung phí. Hễ có giỗ tết, cưới xin, là mổ lợn. Động một chút là "liên hoan" và mổ lợn. Chi hội phụ nữ chỉ họp trong 2 giờ (để sơ kết đợt 1 cải tiến quản lý hợp tác xã...!) cũng mổ 3 lợn! Thiếu nhi họp xóm, cũng mổ lợn!

Có tình trạng như thế là vì nhiều đồng chí cán bộ và đảng viên còn mang nặng chủ nghĩa cá nhân, tự tư tự lợi và chủ nghĩa địa phương, chỉ thấy lợi ích riêng mà không thấy lợi ích chung của Nhà nước.

(*Chi bộ tốt và chi bộ chưa tốt,* báo *Nhân Dân,* ngày 31-10-1969, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.194-195).

7. Ý TƯỞNG VỀ XÂY DỰNG LÀNG KIỂU MẪU

Làm thế nào cho đời sống của dân ta, vật chất được đầy đủ hơn, tinh thần được vui mạnh hơn. Đó là mục đích đời sống mới.

Nông dân xã Ái Quốc, huyện Nam Sách, tỉnh Hải Dương báo cáo kết quả sản xuất với Chủ tịch Hồ Chí Minh (31/5/1957)

Bà con xã viên phải tích cực thực hiện vệ sinh phòng bệnh và thi đua học tập văn hóa nhằm giữ gìn sức khỏe và mở mang sự hiểu biết của mình để lao động sản xuất được nhiều hơn, tốt hơn.

(*Nói chuyện với đồng bào thôn Lạc Trung (Vĩnh Phúc)*, ngày 25-1-1961, báo *Nhân Dân,*ngày 28-1-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.18).

Bác rất vui lòng biết rằng Hợp tác xã Đông Bình Cách đã có nhiều cố gắng và đã thu được kết quả khá trong việc chăn nuôi trâu bò… Nhờ vậy mà việc cày bừa năm nào cũng kịp thời, không bỏ ruộng hoá như trước, phân bón có nhiều hơn. Do đó mà thu nhập của Hợp tác xã được nhiều hơn.

(*Thư gửi xã viên và cán bộ hợp tác xã Đông Bình Cách, huyện Đông Quan, Thái Bình,* ngày 19-1-1968*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.419).

Công nông trí thức hóa.

Trí thức công nông hóa.

Nghĩa là công nông cần học tập văn hóa để nâng cao trình độ tri thức của mình, trí thức cần gần gụi công nông và học tập tinh thần, nghị lực, sáng kiến và kinh nghiệm của công nông.

(*Đảng Lao động Việt Nam với lao động trí óc,* báo *Nhân Dân,* ngày 1-5-1951*, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.7, tr.73).

Chúng ta phải phấn đấu cho *nông nghiệp* phát triển toàn diện, mạnh mẽ và vững chắc, trước hết bảo đảm cho lương thực được dồi dào. Chúng ta phải phấn đấu cho nền *công nghiệp* mau lớn mạnh, cho công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa thành công…

(*Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội,* báo *Nhân Dân,* ngày 27-3-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.68).

Chủ nghĩa xã hội phải tiến bằng hai chân, tức là công nghiệp và nông nghiệp.

Nông nghiệp chủ nghĩa xã hội lại phải tiến bằng hai chân, tức là hợp tác xã nông nghiệp và *nông trường quốc doanh quy mô lớn.*

(*Thư gửi cán bộ nông trường Nhà nước,* báo *Nhân Dân,* ngày 3-10-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.693).

Dưới thời thực dân Pháp, ở nông thôn hơn 95% người *mù chữ*. Ngày nay hơn 95% người *biết đọc, biết viết*. Đó là một thành tích vẻ vang của nhân dân ta mà thế giới đều khen ngợi.

(Đời sống nông thôn ngày càng tiến bộ, báo *Nhân Dân*, ngày 19-1-1962, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.498).

Đời sống mới cũng cần có những người làm gương, những nhà làm gương, những làng làm gương. Khi trông thấy hiệu quả tốt tươi, thì chắc những nơi khác sẽ hăng hái làm theo.

(*Đời sống mới,* viết ngày 20-3-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.5, tr.126).

Đời sống mới không phải cái gì cũ cũng bỏ hết, không phải cái gì cũng làm mới.

Cái gì cũ mà xấu, thì phải bỏ…

Cái gì cũ mà không xấu, nhưng phiền phức thì phải sửa đổi lại cho hợp lý…

Cái gì cũ mà tốt, thì phải phát triển thêm…

Cái gì mới mà hay, thì ta phải làm…

(*Đời sống mới*, viết ngày 20-3-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.5, tr.112-113).

Đời sống mới là:

- Hăng hái, kiên quyết, không sợ khó, không sợ khổ.

- Phải siêng học, phải siêng làm, phải tiết kiệm.

- Việc nên làm (như ủng hộ kháng chiến, tăng gia sản xuất) thì ta không chờ ai nhắc nhủ.

- Việc nên tránh (như tự tư tự lợi) thì ta không đợi ai ngăn ngừa.

(*Gửi thanh niên và nhi đồng toàn quốc nhân dịp Tết sắp đến,* tháng 1-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.4, tr.194).

Đời sống mới không phải cao xa gì, cũng không phải khó khăn gì. Nó không bảo ai phải hy sinh chút gì.

Nó chỉ sửa đổi những việc rất cần thiết, rất phổ thông, trong đời sống của mọi người, tức là sửa đổi cách ăn, cách mặc, cách ở, cách đi lại, cách làm việc.

Sửa đổi được những điều đó, thì mọi người đều được hưởng hạnh phúc.

(*Đời sống mới,* viết ngày 20-3-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.5, tr.113).

Đối với cha mẹ, vợ con (của thương binh và liệt sĩ) mà thiếu sức lao động và túng thiếu, thì chính quyền địa phương (nếu ở nông thôn thì chính quyền xã cùng hợp tác xã nông nghiệp) phải giúp đỡ họ có công việc làm ăn thích hợp, quyết không để họ bị đói rét.

(*Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.616).

Hiện nay khắp nơi có phong trào sôi nổi thi đua với hợp tác xã Đại Phong. Thế là rất tốt. Nhưng cán bộ ta phải nhớ:

1- Phải giữ vững nguyên tắc *tự nguyện*,

2- Trước khi mở rộng quy mô hợp tác xã, phải *chuẩn bị thật tốt* tư tưởng và vật chất. Tuyệt đối không nên nóng vội.

(*Guồng máy nông nghiệp,* báo *Nhân Dân,* ngày 28-4-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.123).

Học Đại Phong phải học một cách sáng tạo, và cần phải học những ưu điểm sau đây:

- Củng cố hợp tác xã, chuẩn bị tốt điều kiện, rồi mới mở rộng thành quy mô to.

- Giáo dục cho mỗi xã viên thấm nh*uần tinh thần làm chủ hợp tác xã*; mỗi cán bộ có tinh thần chí công vô tư; chi bộ phải lãnh đạo chặt chẽ; đảng viên và đoàn viên thanh niên phải làm gương mẫu, làm đầu tàu trong mọi công việc.

- Cán bộ và xã viên đoàn kết chặt chẽ, đồng tâm nhất trí, phấn khởi thực hiện: *Cần kiệm xây dựng hợp tác xã*, kế hoạch sản xuất phải toàn diện.

- Các tỉnh ủy và huyện ủy cần lãnh đạo các hợp tác xã một cách *chặt chẽ và toàn diện* thì phong trào sẽ tiến nhanh, tiến mạnh và tiến vững chắc, do đó kế hoạch sản xuất nông nghiệp chắc chắn sẽ hoàn thành và hoàn thành vượt mức.

(*Phong trào Đại Phong,* báo *Nhân Dân*, ngày 15-4-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.113-114).

HỎI: Đời sống mới trong một làng nên thế nào?

ĐÁP: Trong một làng, *nhà* thì có nhà giàu, nhà vừa, nhà nghèo. *Người* thì có người tốt, người vừa, người kém. *Học* thì có kẻ thông, kẻ vừa, kẻ dốt. Hai hạng trên phải tìm cách giúp đỡ, cảm hoá hạng thứ ba.

Công việc làm ăn thì có nghề làm ruộng, nghề thủ công và nghề buôn bán. Phải tìm cách giúp đỡ lẫn nhau. Tốt nhất là tổ chức hợp tác xã, thì nghề nào cũng dễ tăng gia sản xuất. Vì nhiều người đông sức, thì tốn thì giờ ít, mà kết quả nhanh hơn, nhiều hơn.

Về *văn hoá*, phải làm cho cả làng đều biết chữ, biết đạo đức và trách nhiệm của công dân.

Về *phong tục*, phải cấm hẳn say sưa, cờ bạc, hút xách, bợm bãi, trộm cắp. Phải tìm cách làm cho không có đánh chửi nhau, kiện cáo nhau. Làm cho làng mình thành một làng "phong thuần tục mỹ".

Về *vệ sinh*, đường sá phải sạch sẽ. Ao tắm giặt, giếng nước uống phải phân biệt và săn sóc cẩn thận. Những ao hồ không cần thì lấp đi, cho đỡ muỗi.

Phải có cầu xia chung, hoặc cầu xia riêng từng nhà. Đã khỏi hôi thối, ruồi nhặng, lại có phân tốt.

Trong lúc *kháng chiến*, làng mình có tiểu đội du kích, phải ra sức giúp việc phá hoại để ngăn địch. Phải cẩn thận đề phòng Việt gian, giúp đỡ bộ đội, giúp đỡ đồng bào tản cư, di cư.

Phải tổ chức những hội quần chúng, những hội Cứu quốc, hội Liên hiệp quốc dân.

(*Đời sống mới,* ngày 30-3-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, sđd, t.5, tr.118-119).

Hợp tác xã Đại Phong, khởi đầu chỉ có vài chục gia đình đồng bào miền Nam vượt tuyến. Khi mới đến, họ chẳng có gì cả; ruộng vườn, tiền bạc, nhà cửa đều không. Nhờ Đảng và Chính phủ giúp cho một số vốn, họ ra sức vỡ hoang suốt ngày suốt đêm.

Cuối năm 1958, hợp tác xã xây dựng với 23 hộ, 24 mẫu ruộng.

…

Trong khoảng ba năm, từ một hợp tác xã 23 hộ nghèo khó phát triển đến 455 hộ sinh hoạt ngang với mức sống của trung nông và đang có đà tiến lên nữa. Có kết quả đó là vì: *Họ tin tưởng vững*

chắc vào sự lãnh đạo của Đảng. Họ không sợ khó sợ khổ, họ khéo tổ chức, họ đoàn kết chặt chẽ, họ quyết tâm phấn đấu để tiến lên.

(*Một hợp tác xã gương mẫu,* báo *Nhân Dân*, ngày 11-1-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.2-3).

Làm thế nào cho đời sống của dân ta, vật chất được đầy đủ hơn, tinh thần được vui mạnh hơn. Đó là mục đích đời sống mới.

(*Đời sống mới*, viết ngày 20-3-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.5, tr.113).

Miền núi phải phát triển mạnh nông nghiệp, tiến dần thành những vùng nông nghiệp mới.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông),* ngày 7-10-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.213).

- *Miếng vườn* của mỗi gia đình xã viên và các loại *nghề phụ là nguồn lợi để tăng* thu nhập. Phải sắp xếp thế nào để xã viên làm tốt công việc chung của hợp tác xã, đồng thời có thể săn sóc miếng vườn của họ. Phải bố trí thế nào vừa phát triển được nghề phụ, vừa không để nghề phụ lấn át nông nghiệp.

(*Guồng máy nông nghiệp,* báo *Nhân Dân,* ngày 28-4-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.122).

Muốn lập làng kiểu mẫu, đội kiểu mẫu, v.v., thì trước phải đào tạo ra *những người kiểu mẫu*, để làm cán bộ cho làng đó, đội đó.

(*Sửa đổi làm việc,* tháng 10-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.5, tr.281).

Nếu người này cũng xấu, người kia cũng xấu, thì thành làng xấu, nước hèn. Nếu mỗi người đều tốt, thì thành làng tốt, nước mạnh. Người là gốc của làng nước. Nếu mọi người đều cố gắng làm đúng đời sống mới, thì dân tộc nhất định sẽ phú cường.

(*Đời sống mới*, viết ngày 20-3-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.5, tr.117).

Người siêng năng thì mau tiến bộ.

Cả nhà siêng năng thì chắc ấm no.

Cả làng siêng năng thì làng phồn thịnh.

Cả nước siêng năng thì nước mạnh giàu.

(*Cần kiệm liêm chính,* viết khoảng tháng 6-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.6, tr.118).

Nói là khôi phục vốn cũ, thì nên khôi phục cái gì tốt, còn cái gì không tốt thì phải loại dần ra.

(*Nói chuyện tại Hội nghị Văn hóa,* ngày 30-10-1958, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.11, tr.557).

Vận động nông dân là phải vận động thế nào cho toàn thể nông dân, nghĩa là: làm cho nông dân hiểu rõ quyền lợi của dân tộc và của giới mình; làm cho nông dân vào Hội nông dân cứu quốc cho đông để phấn đấu cho mục đích của mình và tích cực tham gia công cuộc kháng chiến kiến quốc.

(*Thư gửi Hội nghị Cán bộ nông dân cứu quốc toàn quốc,* tháng 11-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.6, tr.249).

Về vệ sinh, phòng bệnh - Tỉnh ta đã có cố gắng nhưng vẫn cần phải gây một phong trào vệ sinh, phòng bệnh rộng khắp và bền bỉ. Làm cho đồng bào hiểu rằng muốn lao động sản xuất tốt thì phải giữ gìn sức khỏe. Muốn giữ gìn sức khỏe thì phải ăn sạch, uốngsạch, mặc sạch, ở sạch. Cần phải tìm mọi cách để bảo vệ phụ nữ thai nghén, để chữa các bệnh đau mắt hột và bệnh sốt rét.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Bắc Giang,* ngày 6-4-1961, báo *Nhân Dân*, ngày 8-4-1961,*Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.105-106).

8. TẾT TRỒNG CÂY

Trồng cây sẽ đưa lại cho nhân dân một nguồn lợi to, lại làm cho xứ sở ta thêm tươi đẹp.

- Cần trồng nhiều cây ăn quả, cây lấy gỗ, cây ngăn gió. Trồng cây sẽ đưa lại cho nhân dân một nguồn lợi to, lại làm cho xứ sở ta thêm tươi đẹp.

(*Bài nói chuyện với nhân dân đảo Cô Tô (Hải Ninh)*, ngày 09-6-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.129).

- Có nơi nhầm cho rằng Tết trồng cây chỉ một đợt và một năm thôi; chứ không hiểu rằng Tết trồng cây cũng là một kế hoạch kinh tế lâu dài và liên tục. Do đó, trong đợt một thì làm ào ạt. Về sau có vẻ nguội dần.

(*Thêm vài ý kiến về tết trồng cây,* báo *Nhân Dân,* ngày 25-3-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.536).

Kinh nghiệm cho thấy rằng: Mọi người đều nên tham gia trồng cây, nhưng lực lượng các cụ phụ lão có tổ chức là quan trọng và các cháu thiếu nhi là lực lượng góp phần đắc lực.

Năm nay, chúng ta thi đua trồng cây cho thật tốt, phải bảo đảm trồng cây nào tốt cây ấy, tổ chức "một Tết trồng cây quyết thắng giặc Mỹ xâm lược".

(*Tết trồng cây,* báo *Nhân Dân*, ngày 5-2-1969, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.551).

Một số hợp tác xã nông nghiệp kém chú ý đến Tết trồng cây. Họ chưa hiểu rằng, ngoài những lợi ích khác, Tết trồng cây là một việc quan trọng chuẩn bị cho công cuộc xây dựng nông thôn mới nay mai.

(*Thêm vài ý kiến về Tết trồng cây,* báo *Nhân Dân,* ngày 25-3-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.536).

Một việc rất quan trọng nữa là phải *trồng cây gây rừng*. Trồng cây nào phải tốt cây ấy. Trồng 100 cây mà sống cả, tốt cả thì hơn trồng 1.000 cây mà chỉ sống được 90 cây. Việc trồng cây nên dựa vào lực lượng các cụ phụ lão và các cháu nhi đồng. Các cụ vừa có kinh nghiệm trồng cây, vừa cẩn thận, tỉ mỉ chăm sóc cây cối. Các cháu nhỏ ở nông thôn cần giúp các cụ giữ gìn cây tốt, không để cho trâu bò phá hại.

(*Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình,* báo *Nhân Dân,* ngày 13-1-1967, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.259).

Ngày nay, đồng bào ta ai cũng hiểu rõ trồng cây gây rừng có ích lợi to lớn cho kinh tế và quốc phòng. Vì vậy, Tết trồng cây là ngày mở đầu cho việc trồng cây suốt cả năm, đã trở thành một tục lệ tốt đẹp của nhân dân ta…

Việc trồng cây ngày càng hướng vào những yêu cầu thiết thực như lấy gỗ, cây ăn quả, cây chắn gió phục vụ thâm canh lúa, bảo vệ đê, bao đồi, chống xói mòn, chống cát bay, v.v..

(*Tết trồng cây,* báo *Nhân Dân*, ngày 5-2-1969, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.15, tr.549).

Tết trồng cây chẳng những có ý nghĩa kinh tế, mà còn có ý nghĩa chính trị to lớn. Trong lúc bọn Mỹ - Diệm dã man bỏ thuốc độc phá hoại cây cối núi rừng ở miền Nam, thì ở miền Bắc nhân dân ta thi đua trồng cây gây rừng. Chỉ một việc đó cũng đủ làm cho

người ta so sánh giữa hai chế độ ta và địch, và nhận rõ sự tốt đẹp của chế độ ta. Ta trồng cây cho ta và cho cả đồng bào miền Nam nữa.

(*Tết trồng cây,* báo Nhân Dân *ngày 27-1-1963, Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.20-21).

Trồng cây phải chú ý chăm sóc, trồng cây nào sống cây ấy. Trồng ít, trồng vừa mà cây nào được cây ấy, còn hơn trồng nhiều mà có nhiều cây chết.

(*Bài nói chuyện với đồng bào cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông),* ngày 7-10-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.213).

Trồng cây sẽ có gỗ để làm nhà. Cây cối còn làm cho đất nước tươi đẹp, người đi đường có cây cao bóng mát để nghỉ ngơi. Cây cối còn ảnh hưởng tốt đến khí hậu và sức khỏe của nhân dân.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ Đoàn Thanh niên lao động Việt Nam toàn miền Bắc,* ngày 22-9-1962, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.472).

Trồng cây sẽ đưa lại cho nhân dân một nguồn lợi to, lại làm cho xứ sở ta thêm tươi đẹp.

(*Bài nói chuyện với nhân dân đảo Cô Tô (Hải Ninh),* ngày 9-5-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.129).

Trồng cây rồi thì phải ra sức chăm sóc cây, trồng cây nào phải chăm sóc cho cây ấy sống và tươi tốt. Trồng nhiều mà không chịu khó chăm sóc, để cây chết thì tốn công, vô ích.

(*Nói chuyện với đồng bào Lạc Trung (Vĩnh Phúc),* ngày 25-1-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.17).

Trước kia, bọn vua quan thì có "gác tía, lầu son", bọn địa chủ thì có cửa cao nhà rộng. Nông dân lao động thì chỉ có lều tranh, vách đất, thường không đủ che nắng, che mưa.

Từ ngày làm chủ nông thôn, làm ăn tiến bộ, một số nông dân đã xây dựng nhà mới. Nhưng mạnh ai nấy làm, chưa có kế hoạch

chung cho cả thôn xóm. Vả lại tre gỗ còn khan hiếm, số đông đồng bào nông dân chưa làm được nhà. Để giải quyết vấn đề nhà ở của nông dân, trước hết chúng ta phải làm hai việc:

- Chính phủ cần phải chuẩn bị kế hoạch xây dựng nông thôn mới và kiểu mẫu xây dựng nhà cho nông dân làm theo.

- Ngay từ bây giờ, đồng bào nông dân phải bắt tay vào việc chuẩn bị vật liệu làm nhà: Mỗi người (trong mỗi gia đình, tính cả già, trẻ, gái, trai) *phải trồng ít nhất là năm cây* (cây xoan và các thứ cây khác có thể làm kèo, làm cột). Và mỗi gia đình phải *trồng một bụi tre*.

Ủy ban hành chính và chi bộ phải đặt kế hoạch chung cho mỗi xã, mỗi xóm, phải đôn đốc và kiểm tra để đảm bảo trồng cây nào tốt cây ấy, v.v..

Làm như vậy, thì trong bốn hoặc năm năm nữa sẽ có đủ tre gỗ để làm nhà và nông thôn sẽ trở nên xinh xắn và vui tươi, xứng đáng là nông thôn xã hội chủ nghĩa.

Muốn làm nhà cửa tốt,

Phải ra sức trồng cây.

Chúng ta chuẩn bị từ rày,

Dăm năm sau, sẽ bắt tay dựng nhà.

(*Nông dân phải trồng cây chuẩn bị làm nhà ở,* báo *Nhân Dân,* ngày 3-5-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.12, tr.226).

Vì có lợi ích thiết thực cho nhân dân mà Tết trồng cây đã thành một phong trào quần chúng rộng khắp…

Nhiều kiểu mẫu tập thể trồng cây gây rừng, đã làm cho làng mạc tươi đẹp, lại nâng cao mức sống của xã viên như: hợp tác xã Lạc Trung và Ngọc Long (Vĩnh Phúc), hợp tác xã Vĩnh Thành

(Nghệ An), hợp tác xã Lê Hồng Phong (Hà Tĩnh), hợp tác xã Ná Vó (Hòa Bình), v.v..

Có kết quả tốt đó là do *chi bộ khéo lãnh đạo, do cán bộ, đảng viên và đoàn viên thanh niên đều hăng hái xung phong*. Vì vậy mà từ các cụ bô lão đến các em nhi đồng ai cũng phấn khởi hăng hái trồng cây và chăm sóc cho cây tốt.

(*Ngày Xuân vui Tết trồng cây. Nơi nơi phấn khởi, người người thi đua,* báo *Nhân Dân,* ngày 5-2-1964, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.14, tr.248-249).

Việc *trồng cây gây rừng* cũng phải đẩy mạnh hơn nữa… Chúng ta phải hoàn thành kế hoạch trồng cây và trồng cây nào phải săn sóc cho tốt cây ấy. Trong ít năm nữa, cây cối trồng năm nay sẽ là một nguồn lợi rất lớn cho nhân dân ta.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Thanh Hóa,* ngày 11-12-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập,* sđd, t.13, tr.290).

Tết trồng cây năm ngoái đã thu được thành tích khá nhiều.

…

Tết trồng cây năm nay khởi đầu như thế là rất tốt. Xin nhắc lại vài điểm để bà con chú ý thêm:

- Trồng cây cần có kế hoạch thật chu đáo: Nơi nào và mùa nào thì thích hợp trồng cây ăn quả, cây công nghiệp, cây lấy gỗ, cây lấy củi, cây phong cảnh, v.v..

- Cần động viên lực lượng quần chúng rộng rãi tham gia trồng cây ở nông trường, xí nghiệp, cơ quan, bộ đội, trường học, v.v.. Nhưng cần tổ chức những đội chuyên trách.

- Cần làm cho mọi người, nhất là làm cho *các em nhi đồng* biết bảo vệ tốt cây cối.

- Chăm sóc và sửa sang những hàng cây cũ cho xinh đẹp và sống tốt 100% (điều kiện thi đua do hợp tác xã Lạc Trung đề ra).

- Mỗi năm nên có vài đợt kiểm tra lẫn nhau giữa tỉnh này với tỉnh khác, huyện này với huyện khác...

- Các chi bộ và chi đoàn thanh niên cần phải lãnh đạo chặt chẽ và thường xuyên.

(*Tết trồng cây,* báo *Nhân Dân,* ngày 27-1-19631,
Hồ Chí Minh toàn tập, sđd, t.14, tr.19-20).

MỤC LỤC

Lời thưa cùng bạn đọc 3

1. Vai trò của nông nghiệp đối với xã hội Việt Nam 5

2. Người cày phải có ruộng 20

3. Cải cách ruộng đất là một cuộc cách mạng lớn ở nông thôn 27

4. Hợp tác xã nông nghiệp là con đường để đưa nông thôn phát triển và đem lại cuộc sống hạnh phúc, ấm no cho nông dân 46

5. Sáng kiến, cải tiến kỹ thuật - điều kiện tiên quyết tạo ra năng suất cao trong sản xuất nông nghiệp 61

6. Vai trò của người cán bộ quản lý ở nông thôn 74

7. Ý tưởng về xây dựng làng kiểu mẫu 89

8. Tết trồng cây 97

TƯ TƯỞNG
HỒ CHÍ MINH
VỀ NÔNG NGHIỆP, NÔNG DÂN, NÔNG THÔN

Chịu trách nhiệm xuất bản:
Giám đốc - Tổng Biên tập: **TRẦN CHÍ ĐẠT**
Chịu trách nhiệm nội dung:
Phó Giám đốc - Phó Tổng Biên tập: **NGÔ THỊ MỸ HẠNH**

Biên tập: Nguyễn Thị Lê - Trần Thị Huyền
Biên tập sách điện tử: Nguyễn Tiến Phát - Phạm Thị Thanh
Trình bày sách: Bùi Thị Việt Hồng
Sửa bản in: Trần Thị Huyền
Thiết kế bìa: Trần Hồng Minh
Nguồn ảnh: Internet

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG
Website: www.nxbthongtintruyenthong.vn, book365.vn, ebook365.vn

Trụ sở chính:
Tầng 6, Tòa nhà Cục Tần số vô tuyến điện, 115 Trần Duy Hưng, quận Cầu Giấy, TP. Hà Nội
Điện thoại: 024.35772141 Điện thoại Phát hành: 024.35772138
E-mail: nxb.tttt@mic.gov.vn

Chi nhánh TP. Hồ Chí Minh:
Địa chỉ: 211 đường Nguyễn Gia Trí, P25, quận Bình Thạnh, TP. Hồ Chí Minh
Điện thoại: 028.35127750
E-mail: cnsg.nxbtttt@mic.gov.vn

Chi nhánh Nhà xuất bản miền Trung - Tây Nguyên:
42 Trần Quốc Toản, quận Hải Châu, TP. Đà Nẵng
Số 46 đường Y Jút, Phường Thống Nhất, TP. Buôn Ma Thuột, tỉnh Đắk Lắk
Điện thoại: 0236.3897467 0262.3808088
Email: cndn.nxbtttt@mic.gov.vn

Số xác nhận đăng ký xuất bản: 4692-2023/CXBIPH/14-151/TTTT
Số quyết định xuất bản: 447/QĐ-NXB TTTT ngày 29 tháng 12 năm 2023
Nộp lưu chiểu Quý I năm 2024.
ISBN: 978-604-80-9006-7

TƯ TƯỞNG
HỒ CHÍ MINH

VỀ NÔNG NGHIỆP, NÔNG DÂN, NÔNG THÔN

978-604-80-9006-7

9 786048 088071

8 935217 116959

SÁCH NHÀ NƯỚC ĐẶT HÀNG